

sosyalist işçi

Sayı 471 | Kasım 2013 | 4 TL

yerel seçimlerde
özgürlükçü
sol alternatifi
yaratalım

2013'ten 2015'e: Özgürlükçü sol alternatifi yaratalım

30 MART 2014 yerel seçimleri, AKP neoliberalizmine ve CHP ulusalcılığına karşı özgürlükçü sol alternatifi inşası için önemli bir dönüm noktası olacak. Yerel seçimleri takiben gerçekleşecek cumhurbaşkanlığı seçimi ve 2015 genel seçimlerine giden bu süreçte darbelerle karşı mücadelede, Gezi direnişinde, barış ve çözüm mücadelesinde öne çıkmış siyasal güçler kol kola girmeli ve inatçı bir mücadele vermelidir.

Bizler seçim sürecine parlamenter hesaplar, dar fraksiyon çıkarları, günü birlik politikalar penceresinden değil eksikliğini her düzeyde hissettiren Batı'da gerçek ve kitlesel sol muhalefetin inşasının gerektirdiği tarihsel ve güncel ihtiyaçlar çerçevesinde yaklaşıyoruz.

Bu mücadele işçilerin, yoksulların, ezilenlerin talepleri ni temel alan bir dizi politik ilke üzerinde yükselmelidir. DSİP üyeleri olarak aşağıdaki temel yaklaşımlarda anlaştığımız, ortak talepler ve politikalar etrafında birlikte kampanya yapabileceğimiz adayları destekleyeceğimizi ilan ediyoruz:

- Devletin ezdiği bütün halkların varlıklarının ve haklarının eşitlik temelinde tanınması, siyasal demokrasinin sınırlarının genişlemesini belirleyecek en kritik sorundur.
- Kürt halkı gasp edilen haklarının tanınması için verdiği mücadele yalnız bırakılmamalıdır.
- 1915 yılında gerçekleşen Ermeni Soykırımı Türkiye Cumhuriyeti devletinin, toplumsal örgütlenmesinin ve egemen sınıfın şekillenmesinde belirleyici olan kanlı bir süreçtir.
- Alevilere karşı ayrımcılık cumhuriyet tarihinin kadim sorunlarından birisidir!
- Irkçılık, milliyetçilik, ulusalcılık ve İslam düşmanlığı devletin düşman yaratma, icat etme politikalarının vaz geçilmez eksenleridir.
- Cinsiyetçilik, homofobi ve transfobi nefret söylemi ve doğrudan şiddetle elele cinsel yönelimler ve kadınlar üzerinde toplumsal cinsiyetçi fikir ve uygulamaları yaygınlaştırmanın aracı olarak işlev görüyor.

Nükleer enerjiye, termik santrallere, kentsel dönüşüme, HES'lere karşı mücadele küresel kapitalizm ve AKP'nin doğayı yıkım politikalarının ana başlıklarını oluşturuyor!

Türkiye'de bir yandan cumhuriyetin kuruluşundan beri süre giden sorunlar, bir yandan kapitalizmin devraldığı, derinleştirdiği sorunlar, bir yandan ulusalcılığın yarattığı sorunlar ve en sonu, 10 yıldan uzun bir süredir hükümet olan AKP'nin uygulamalarından kaynaklanan sorunlarla

boğuşuyor. Bu sorunların çözümü için, kendimizi de kendimiz yontacağız diyoruz. Başka bir dünya, başka bir Türkiye, özgürlükçü antikapitalist muhalefetin sokakta kitlesel bir örgütlenmeye ulaşmasıyla mümkün olacak. Bu mücadelenin vazgeçilmez taleplerinden bazılarını hep birlikte savunalım;

- Bütün halkların hakları eşitlik temelinde tanınsın!
- Kürt halkına özgürlük! Abdullah Öcalan'a özgürlük! Barışa ve çözüme evet!
- Ermeni soykırımı tanınsın, devlet özür dilesin!
- Cemevleri'nin statüsü tanınsın!
- Irkçılığa, milliyetçiliğe, ulusalcılığa ve İslam düşmanlığına hayır!
- Cinsiyetçiliğe, homofobiye ve transfobiye karşı birlikte mücadele edelim!
- Tüm nükleer santral kurma girişimleri, ihaleleri derhal sona erdirilsin!
- Kentsel dönüşüm maskesiyle kentlerin tüm dokusunun sermayenin ihtiyaçlarına göre değiştirilmesine hayır!
- HES inşaatları durdurulsun!
- Kömürlü termik santrallara hayır!
- Küresel ısınmayı durdurmak için yenilenebilir enerji istiyoruz.
- Askeri vesayetin tüm uzantıları lağvedilsin. Tüm darbeler, darbeciler ve işbirlikçileri yargılsın. Ergenekoncular ve Balyozcular yetmez! Özel Harp Dairesi ve Seferberlik Tetkik Kurulu dağıtılsın!
- Genelkurmay Başkanlığı ve kuvvet komutanlıkları Savunma Bakanlığına bağlansın!
- Zorunlu askerlik kalksın! Vicdani red hakkı tanınsın!
- Asker tankına da polis TOMA'sına da hayır!
- Türcülüğe hayır!
- Tüm çalışanlara toplu sözleşme, grev ve sendikal örgütlenme hakkı!
- 10 metre küpün altındaki su, ücretsiz olarak dağıtılsın.
- Parasız eğitim ve sağlık hizmeti istiyoruz.
- İnsanca yaşayacak asgari ücret, tüm çalışanlara iş güvenciliği.
- Silaha, savaşa değil emekçiye bütçe!
- Türkiye NATO üyeliğinden çıkmalıdır.
- Küresel kapitalizme karşı küresel direniş. Diktatörsüz, kralsız, generalsız başka bir Ortadoğu mümkün!
- Derelere, ağaçlara, parklara, şehirlere, Kürtlere, Ermenilere, Alevilere, Süryanilere, başörtülü-başı açık tüm kadınlara, LGBT bireylere, işçilere, gençlere özgürlük!
- Sınırsız düşünce, ifade, örgütlenme ve gösteri özgürlüğü.
- Neo-liberalizme karşı antikapitalizm! Ulusalcılığa karşı halkların kardeşliği!

Seçimler ve sosyalistler

Doğın Tarkan

SEÇİMLERİN sosyalistler için iki anlamı vardır. Birincisi, işçi ve emekçilerin politik gelişmelere en duyarlı oldukları seçim döneminde onlara propaganda yapabilmek, siyasî gerçekleri en geniş ve güçlü bir biçimde teşhir edebilme fırsatını değerlendirmektir. İkincisi, sosyalist örgütün kitleler arasındaki gücünün ölçülmesidir.

Seçimlerde kendini sınavabilmek için seçimlere katılmak gerekir. Türkiye’de bu ancak siyasî partiler yasasının dayattığı gereklerin yerine getirilmesiyle mümkündür. Bir dizi sol parti 1980-90 ve 2000’li yıllarda seçimlere katıldı. Bir dizi sol, sosyalist aday bağımsız olarak seçimlere girdi.

Son iki seçimde Kürt özgürlük hareketinin desteklediği bağımsız adaylar dışında genellikle sol, sosyalist bağımsız adaylar çok kötü sonuçlar aldı. Çok zaman oyları ancak birkaç yüz olabildi. Bu sonucun sosyalistlerin gücünü ölçmekle de, seçim döneminde yaygın bir propaganda yapmakla da ilişkisi yok.

Birçok seçime sol siyasî partiler de katıldı. Bir iki seçimde ÖDP hariç diğerleri gene çok düşük oylar aldı. Zaman zaman sol partiler en az oy alan parti durumuna düştü. Alınan binde 1-2’lik oy oranlarının da 200-300 oy alan sosyalist bağımsız adaylardan bir farkı yok. Ne sosyalistlerin gücünü ölçmüş oldular, ne de propaganda olanaklarını daha iyi kullanmış oldular.

Dolayısıyla, sınırlı güçlerle seçimlere katılmak ve sonunda komik düzeyde oylar almak sosyalistlerin seçimlerde kullanabileceği bir taktik olamaz.

CHP ve MHP etnik Türk kimliği olan bir anayasa istiyor. Bu istekle Kürt kimliğinin tanınması için mücadele eden Kürt Özgürlük Hareketi’nin ve devrimci sosyalistlerin anlaşması mümkün değil.

BEŞ DAKİKALIK DEMOKRASİ

Propaganda yapmaya gelince, bunun için ille de aday çıkararak seçimlere katılmak gerekmiyor. Seçim döneminde bir devrimci sosyalist örgüt her koşulda gücü oranında propaganda yapabilir. Şimdiye kadar hiçbir seçimde aday çıkarmayan, hiçbir seçime katılmamış olan DSİP, seçime katılan partiler kadar siyasî gerçekleri açıklama olanakları bulmuştur.

Ancak bir siyasî örgüt seçimlerde önerisini de açıklamak zorundadır. Seçimleri boykot etmek ilk akla gelen öneridir. Seçimler beş dakikalık bir demokrasidir, öyleyse bu demokrasi oyununa katılmıyoruz denebilir. Ancak geçmişte bu taktiği benimsemiş olanlar, kullanılmayan bütün oyları kendilerine yazarak taktiklerinin başarısını göstermeye

çalıştılar. Bu sahte bir tutumdur. Boykot ancak devrimci bir ayaklanma döneminde, büyük yığınların iktidarı sarstığı, gerilettiği ve belki de iktidara yürümeye çalıştığı bir koşulda doğru olabilir. Lenin, 1905 devriminde haklı olarak boykotu savunur, ancak devrimin gerilemeye başladığı günlerde boykot tutumuna karşı çıkar. Kaldı ki, Türkiye’de şimdiye kadar ayaklanma durumu olmamıştır, dolayısıyla boykot önerisi daima sol sektör ve aslında apolitik bir tutumdur. Büyük işçi ve emekçi yığınların tutumundan uzaktır.

Seçimlerde işçi ve emekçi yığınları bilinçsizce sürüklenmez. Bazılarının ileri sürdüğü gibi “koyun gibi” yani bilinçsiz bir sürü gibi oy atmazlar, kendi çıkarlarına en yakın siyasî parti veya partilere yönelirler.

1970 darbesinden sonra Ecevit’in liderliğindeki CHP “ortanın solu” politikasını saptadı. Bu yeni politik hattı ile CHP solda yer alan bir parti haine geldi, işçi ve emekçilerin oyunu almaya başladı. 12 Mart darbesine işçi ve emekçilerin duyduğu tepki esas olarak CHP’ye kanallize oldu. İşçi kentleri CHP’nin kalesi oldu. Ecevit’in İstanbul’daki mitinglerine yüz binlerce işçi katıldı. Açık ki, Ecevit’in solculuğu sorunlu bir solculuktu ve nitekim bu sorunluluk kendisini Kıbrıs’ın işgalinde, ardından sıkıyönetim ilanlarında, faşist katliamlara karşı hükümetin etkisizliğinde gösterdi.

12 Eylül darbesinden sonra sınırlı bir demokrasi ile seçimlere gidildi. Seçimlere katılmanın önündeki engeller kalktığında durum değişmeye başladı ve işçi sınıfı gene büyük ölçüde Sosyal Demokrat Halkçı Parti’de toplandı. SHP 1987’de yüzde 24, 1991’de yüzde 20, 1994’te yüzde 17 (bu seçimlere yeni açılan CHP de katılmış ve yüzde 4 oy almıştı) oranlarında oy aldı. SHP oyları 70’li yılların CHP oylarına yaklaşamadı bile, ama gene işçilerin yoğun olduğu bölgelerde SHP daha güçlüydü. Üstelik, 1991 genel seçimlerine CHP Kürt özgürlük hareketinin o

günkü örgütü olan HEP ile birlikte girmişti.

SHP 1995 seçimlerine CHP ile birleşerek girdi ve CHP bu seçimlerde bir önceki seçimlerde SHP+-CHP’nin aldığı oyun ancak yarısını aldı: yüzde 10. Sola oynayan fakat CHP’den çok daha sağda olan DSP güçlenmekteydi (oylarını yüzde 10’dan yüzde 14’e çıkarmıştı.)

Devrimci sosyalistler bu dönemde SHP’ye ve 1995’te CHP’ye oy çağırısı yaptı. İşçi sınıfının eğilimi içinde yer aldılar, ama her defasında asıl vurguyu mücadeleye, mücadelenin önemine, devrimci bir sosyalist partinin gerekliliğine yaptılar. Gene her seçimde Olağanüstü Hal Bölgesinde Kürt özgürlük hareketinin temsilcilerini desteklediler.

DSİP bütün bu dönem boyunca solun gerilemekte olduğunu, sağın (üstelik sadece sağın değil, aşırı sağın) yükselişte olduğunu vurguladı ve solda birlik çağırısı yaptı. Bu birlik çağırısı sosyalist solu içerdiği kadar SHP ve sonra CHP’yi de içerdi.

1995 seçimleri işçi sınıfının CHP’ye oy vermediği bir seçim oldu. İşçi ve emekçiler CHP’den DSP’ye fakat daha çok da Refah Partisi’ne kaymaya başladı.

1995 seçimlerine o yılın yoğun işçi mücadelesi içinde gidildi. Yaz aylarında emekçiler üç kez Ankara’ya yürüdü ve 20 Eylül’de çok güçlü bir genel grev gerçekleşti. Bunun sonucu olarak DYP-CHP hükümeti çöktü ve seçimlere gidildi.

Sosyalist İşçi gazetesi 1995 seçimlerinde “Sağ parlamentoya karşı oylar CHP’ye, İşçiler birleşin” başlığını kullandı. *Sosyalist İşçi* parlamentonun çok sağa kayacağını, Refah Partisi’nin birinci parti olacağını söylüyordu ve nitekim öyle oldu. İşçi sınıfının oyu sağa kayarken, Refah, ANAP, DYP ve DSP damgalarını vurdular. CHP parlamentodaki en küçük partiydi. MHP ise sadece yüzde 2 oy eksikliği ile parlamentoya

girememişti. DSP'yi dışarıda bırakarak bile sağın oyları yüzde 70'e ulaşmaktaydı.

1995 seçimlerinde HADEP ve diğer sol partiler yüzde 10 barajını aşacaklarını iddia ediyorlardı. HADEP yüzde 4'te kalırken diğerleri ancak binde 1-2 oranında oy alabildi. CHP dahi barajı kıl payı geçebildi.

Solun bu tutumuna karşı Sosyalist İşçi mücadeleye vurgu yapıyor, "Evet" diyordu işçilere, "biz de sizinle beraber CHP'ye oy vereceğiz, ama gelin hep birlikte mücadeleye hazırlanalım. Sağ bir parlamento geliyor ve saldıracak" diyordu.

SAF KEMALİST ÇİZGİ

Sağ parlamentonun kurulmasının ardından CHP'de Baykal çizgisi güç kazandı, SHP'den gelen kadrolar ve solda duran herkes etkisizleştirildi, CHP işçi oylarını hızla kaybederken giderek Kemalizm partiye bütünüyle egemen oldu.

CHP zaten "cumhuriyeti kuran", tek parti rejiminin partisiydi ve zaten Kemalizm partide hakim çizgiydi, Baykal bunu tek çizgi haline getirdi ve toplumu laik, anti-laik olarak bölmeye başladı. CHP artık solda bir parti değil, Refah'a ve DSP'ye kaptırdığı işçi oylarını geri almaya çalışan bir parti değil, laik çizgiyi koruyan ve bunu ne pahasına olursa olsun yapmaya çalışan bir partiydi.

Bu koşullarda CHP'ye oy çağırısı yapmak, hem işçi sınıfının desteğini kaybettiği için, hem de yeni saf Kemalist çizgisi nedeniyle artık mümkün değildi.

1995 yılında genel seçimlerin ardından bir de ara seçimler yapıldı ve Refah bu ara seçimlerde oylarını iyice arttırırken CHP büyük ölçüde geriledi.

1995 yılının geri kalan kısmı ve 1996-97 yılları darbe söylentileriyle geçti ve 28 Şubat darbesi oldu. Türkiye solunda ulusalcı-özgürlükçü ayrımının tohumları bu darbeye

karşı tutumda oluşmaya başladı. Parlamentoda ANAP, DYP, DSP ve CHP hükümete verilen muhtırayı onayladı. CHP muhtıranın en istekli savunucusuydu.

Solda ise DSİP dışında açıkça "darbeye hayır" diyen bir çizgi çıkmadı. *Sosyalist İşçi* gazetesi o dönemde "Darbe yanlıları işçi düşmanıdır", "Darbeye hayır, tanklar kışlaya", "Darbenin hedefi işçi sınıfı olacaktır", "Darbeye geçit yok" gibi başlıklarla çıktı.

28 Şubat'ın ardından hükümet yıkıldı ve yerine ANAP, DSP, DTP hükümeti kuruldu.

1999 seçimlerinde kapatılan Refah Partisi'nin yerine kurulan Fazilet Partisi'nin oyları yüzde 23'ten yüzde 15'e gerilerken, Abdullah Öcalan'ın yakalanarak Türkiye'ye getirilmiş olmasının prestiji ile DSP yüzde 22, o günlerin gerici ortamının sayesinde MHP yüzde 17 oranında oy aldı, Baykal CHP'sinin oyları yüzde 8'e düştü ve CHP parlamento dışında kaldı. HADEP'in oyları gene yüzde 4 oranındaydı.

DSİP bu seçimlerde öncü işçilerin önemli bir kısmının desteğini sağlamış olan ÖDP'ye oy çağırısı yaptı. İşçi sınıfı oyları ise son derece dağılmıştı. ÖDP o seçimlerde 248.555 oy aldı. Bu iyi bir

başarıydı, ama devamı gelmedi. Diğer sol partilerin toplam oyu ise ÖDP'nin oyunun yarısına bile ulaşamıyordu. 1995 ve daha öncesinde olduğu gibi, 1999 seçimlerinde de DSİP Kürt bölgelerinde HADEP'e oy çağırısı yaptı.

AKP'NİN YÜKSELİŞİ

1999-2002 seçimleri arasında Fazilet Partisi ve HADEP kapatıldı, İstanbul Belediye Başkanı Recep Tayyip Erdoğan hapse atıldı ve AKP kuruldu.

Devrimci sosyalistler için 2002 seçimlerinde durum daha da karanlıktı, çünkü ÖDP de öncü işçilerin partisi olma özelliğini yitirmeye başlamıştı. Seçimin sonucunda AKP yüzde 34 ile parlamentonun çoğunluğunu, CHP yüzde 19 ile geri kalanını kazandı. DYP, MHP, Genç Parti, DEHAP ve ANAP sırasıyla yüzde 9, 8, 7, 6, 5 oranında oy alarak parlamento dışında kaldı. Fazilet Partisi'nin yerine kurulan Saadet Partisi ancak yüzde 2 aldı. ÖDP oyları ise büyük bir düşüşle 105 bine indi.

AKP 2002 seçimlerinin mutlak galibi oldu. CHP ise 1999 seçimlerinden sonra kurulan hükümetlerin içine düştüğü derin krizlerin karşılığı olarak oylarını büyük ölçüde arttırdı, ama artık CHP işçi sınıfının oy verdiği bir parti olmaktan çıkmış, laiklerin partisi haline dönüşmüştü.

2007, 2011 seçimleri iki önemli gelişmeye şahit oldu: AKP oyları yükselerek yüzde 50'ye yaklaştı, Kürt Özgürlük Hareketi bağımsız adaylar politikası ile her iki seçimde de parlamentoda grup kurabilecek kadar milletvekili çıkarmayı başardı. 2007 seçimlerinde İstanbul'dan iki, 2011 seçimlerinde ise İstanbul'dan üç, Mersin'den bir milletvekili çıkarıldı. Bu milletvekilleri daha çok Kürt oyları ile seçildi. Kurulan seçim bloklarında yer alan sol örgütlerin katkısı asgari düzeyde kaldı.

HEDEF: MÜCADELE

DSİP açısından 1980'lerde başlayan ve günümüze kadar süren seçimlerde ilk ilke daima mücadelenin hedef olarak gösterilmesi idi. İkinci ilke, ilkinin bir gereği olarak, Kürt bölgelerinde daima Kürt Özgürlük Hareketi'nin desteklenmesi idi.

Bunların yanı sıra DSİP daima işçi sınıfının eğilimlerine baktı ve onun eğilimleri ile birlikte tutum aldı: solda duran SHP ve bir kere de SHP ile yeni birleşmiş olan CHP'yi destekledi, bir sonraki seçimlerde ise

CHP'nin işçi emekçi oylarından kopmasının sonucu olarak öncü işçilerin, özellikle de KESK'te örgütlü en mücadeleci kesimin tercihi olması açısından ÖDP'ye oy çağrısı yaptı.

Son iki seçimde ise DSİP Kürt Özgürlük Hareketi etrafında oluşan seçim blokları içinde yer aldı ve bağımsız aday kampanyaları için çalıştı.

CHP ve ÖDP'ye oy çağrısı yapıldığında DSİP aynı zamanda bu partilerin yetersizliğine de dikkat çekiyor ve devrimci alternatifin yaratılması gerektiğini vurguluyordu.

DSİP bu seçim tutumuyla seçimlerden sonra işçi ve emekçilere mücadele çağrısı yapmaya devam etmekte, oy verdikleri partilerin yetersizliğini göstermekte ve devrimci alternatifin yaratılmasına çağrıda bulunmaktaydı.

VE ŞİMDİ

Önümüzde yerel, cumhurbaşkanlığı ve genel seçimler olmak üzere üç seçim var. Bu seçimlerde CHP ve çevresindeki her türden ulusalcı AKP'ye

karşı bir blok öneriyor. CHP ve MHP oyları bir blok olsa da, şimdiden görünen o ki AKP'yi geçme şansına sahip değil. Bloğa BDP'nin de katılması sağlanmaya çalışılıyor.

BDP'nin ve HDP'nin bu öneriyi kabul etmesi mümkün değil. Kabul etseler bile seçmenlerin bu öneriyi kabul ederek CHP/MHP'ye oy vermeleri mümkün değil.

Son anayasa tartışmalarında açık ve net bir ayrılık oluştu. CHP ve MHP etnik Türk kimliği olan bir anayasa istiyor. Bu istekle Kürt kimliğinin tanınması için mücadele eden Kürt Özgürlük Hareketi'nin ve devrimci sosyalistlerin anlaşması mümkün değil.

Devrimci sosyalistler bu önümüzdeki yerel seçimlere parçası oldukları HDK'nın partisi HDP ile girecek. Kürt bölgelerinde ise gene her zaman olduğu gibi Kürt Özgürlük Hareketi'ni, bu kez BDP'nin çıkaracağı adayları destekleyecekler. Ayrıca, her aday için DSİP'in öne sürdüğü seçim ilkeleri geçerli olacak.

Yerel seçimler ve örgütlenme

Kerem Kabadayı

2007 genel seçimlerinde ilk kez denenilen bağımsız aday çalışmalarından bugüne gelen süreçte, Kürt halkının temsilcileri ve Türkiye sosyalist solundan seçilmiş kişiler mecliste yer almayı ve siyasetin önemli merkezlerinden birine dahil olmayı başardı. Ancak yerel yönetimlere bakıldığında, benzer bir örgütlenme veya başarıdan söz etmek, sosyalistler açısından mümkün değil.

KCK tutuklamaları, operasyonlar ve baskılara rağmen Kürt illerinin yerel yönetimlerinde büyük bir başarı sergileyen DTP-BDP belediyeleri bir kenara konulduğunda, Türkiye'nin batısını kapsayan yaygın bir yerel seçim çalışması belki de ilk defa gerçekleşebilecek bir ihtimal. Bu ihtimali ortaya çıkartan ilk ve en önemli unsur, Kürt halk hareketinin sosyalistlerle kurmuş olduğu ittifakı HDP çatısı altında kurumsallaştırma iradesi.

Yerel seçimlere birleşik bir parti ile katılmanın, bağımsız adaylarla ilerlemeye kıyasla en önemli avantajı, belediye meclisleri için de aday çıkartabilmek olacak. Türkiye çapında çok sayıda belediye başkanlığı kazanılmasa bile, HDP adaylarının belediye meclislerinde yer alması, yerel yönetimlere müdahil olmak açısından önemli bir kazanım olacaktır. Yerel ölçekteki patronaj ilişkileri ve çıkar birliklerinin teşhir edilebilmesi, belediye başkanlarının icraatlarının denetlenmesi bu sayede mümkün olacaktır. Belli başlı belediyeleri kendi çiftliklerine çevirmiş olan AKP ve CHP'nin böyle bir gelişmeden hoşnut kalmaları elbette beklenemez.

Yerel seçimlerde inşa edilecek etkin bir örgütlenme, aynı zamanda AKP ve CHP ikiliği ile esir alınmaya çalışılan siyaset alanını tüm ezilenler lehine genişletecek bir potansiyel vaat ediyor. Kürt sorununda eşitlikçi, barışçıl çözüme ulaşılması ve bu çözümün yeni, sivil bir anayasa ile kalıcı hale getirilmesi, merkezi siyasette sosyalistler açısından en önemli gündem maddesi olmalı. Kürt halkı ve önderliğinin barıştan yana koymuş olduğu iradenin karşılığında fevkalade yetersiz bir "vaat paketi" ortaya atmış olan AKP ve öğrencilere yıllar yılı zorla okutulan ırkçı andın kaldırılmasına bile karşı çıkan CHP'li kemalist milliyetçilere karşı mücadelenin genişlemesi, kalıcı barışın tesisine doğru atılacak büyük bir adım olacaktır. Ancak mesele sırf Kürt halkının hakları ile de bitmiyor. Ermeni soykırımının 100. yılına yaklaşırken, soykırımdan bugüne uzanan kanlı bir tarihle yüzleşilmesi, bugün halen dimdik ayakta olan ve Türkiye Cumhuriyetine "halkların hapishanesi" tanımını layikiyle kazandıran ırkçı-militarist gelenekle hesaplaşılması, barışa giden yolda atılması gereken diğer önemli adımlar. Bu gibi konularda Kürt halk hareketinin ortaya koyduğu tutumun berraklığının HDP çatısı altındaki tüm siyasetler tarafından benimsenip benimsenmeyeceğini zaman gösterecek.

Kürt hareketi ve sosyalistlerin siyasette ortaklaşması, daha şimdiden solda görünen milliyetçi-şöven grupları huzursuz ediyor. Hem suni solunumla ayakta tutulan kemalist milliyetçiliğin istikbalinin peşinde koşanlara, hem de AKP'nin muhafazakar-neoliberal politikalarına karşı gerçek bir alternatifin güçlenmesi tüm siyasetin çehresini değiştirecektir. Şimdi seçim sürecini bu alternatifin örgütlenmesi ve kitleselleşmesi için kullanma zamanı. Zira, yerel seçimlerde ortaya çıkacak örgütlenme ve sonuç, genel seçimlere yönelik beklenti ve stratejilerin şekillenmesine yol açacak.

Kürt hareketi ve sosyalistlerin siyasette ortaklaşması, daha şimdiden solda görünen milliyetçi-şöven grupları huzursuz ediyor. Şimdi seçim sürecini yeni bir alternatifin örgütlenmesi ve kitleselleşmesi için kullanma zamanı.

Cumhuriyet'i korumak ve demokrasi

Roni Margulies

CHP, İşçi Partisi, TKP gibi devlet kurumları 29 Ekim günü "Cumhuriyet'i korumak" için sokaklara döküldü. Hemen ardından, Meclis'te başörtüsü giyerek Cumhuriyet'i acımasızca tehdit eden kadın milletvekillerine karşı "koruma" operasyonuna devam ettiler.

Ne yalan söyleyeyim, Cumhuriyet'i korumak gerektiğini ben de düşünüyorum. Kraliyetten, padişahlıktan, hilafetten daha iyidir cumhuriyet. Koruyalım. Sakın ha, kraliyet kurulmasına izin vermeyelim.

Düşünebiliyor musunuz? "Kral III. Muhittin", "Kraliçe IV. Gamze" veya "Prens Gıyasettin". Olmaz.

KORUNAN NE?

Ama sokaklara dökülenler "Cumhuriyet" deyince ne anlıyor? Neyi koruyorlar? Herkes Türk olacak, Türkçe konuşacak, Türk olduğu için mutlu olacak. Herkes aynı düşünüp aynı giyinecek. Kimse fazla dindar olmayacak. Ve uygun davranmayanları Türk Silahlı Kuvvetleri halledecek.

CHP İstanbul İl Başkanı Oğuz Kaan Salıcı, bir iki yıl önce Cumhuriyet Bayramı töreninde 1. Ordu Komutanı Org. Yalçın Ataman ve subaylara dönerek, "*Sizin korumanız gereken Cumhuriyet'e biz sahip çıkıyoruz*" diye bağırıyordu. Türkçesini söylersek: "Darbe yapsanıza lan, daha ne bekliyorsunuz!"

Yani korudukları şey, "cumhuriyet" filan değil. "Türkiye Türklerindir" ilkesini, Türk milliyetçiliğini, mevcut hâliyle Türk devletini koruyorlar.

Demokrasinin olmadığı yerde ne talepler dile getirilebilir, ne bu talepler için mücadele edilebilir.

BAZI KAFALAR KESİLECEKTİR

Türkiye’de “Cumhuriyet korunmalı mı, korunmamalı mı?” şeklinde bir mesele yok. Demokrasi, insan hakları, adalet, eşitlik, insanca yaşamak gibi sorunlar var. Cumhuriyet’i koruduklarını iddia edenlerin böyle dertleri var mı? Yok. Var deseler de, yalan.

Gerçek sorunların çözümü için, en başta demokrasi için mücadele etmek gerekir. Demokrasinin olmadığı yerde ne talepler dile getirilebilir, ne bu talepler için mücadele edilebilir. Cumhuriyet’i koruyanlar “Atatürk’ün Cumhuriyeti” diye bir şeyi koruyor, 1923’tе kurulan düzeni özlemle yad ediyor. O korudukları şeyin, o özledikleri düzenin demokrasi anlayışı nasıldı?

Örneğin, Meclis’te “saltanat” meselesi tartışılırken Atatürk tartışmayı şu demokratik sözlerle sonlandırır:

“Efendiler! İçinde bulunduğumuz şartlara rağmen safsatayla, münakaşayla, nazariyatla vakit geçirdiğimizi görüyorum. Hakimiyet ve saltanat hiç kimseye ilim icabıdır diye münakaşa ile mügalata ile verilmez... Bu, olmuş bitmiş bir durumdur. Mesele, ‘hakimiyet ve saltanatı bırakacak mıyız, bırakmayacak mıyız’ meselesi değildir. Mesele bu zaten olmuş bitmiş durumu ifade etmektir. Bu herhalde ve mutlaka olacaktır. Burada

toplananlar meclis ve herkes meseleyi bu şekilde görürlerse fikrimce uygun olur. Aksi takdirde yine hakikat ifade olunacaktır. Fakat ihtimal bazı kafalar kesilecektir.”

Erken Cumhuriyet dönemi tarihçisi Mete Tunçay şöyle yazıyor:

“Tek-parti yönetimini, milletvekillerinin bir tek-seçici tarafından atanmasını, iki-dereceli (ilk derecesinde çok düşük katılmalı), açık oylamalı, gizli saymalı seçimler, göstermelik kurumları, eğitim ve kültürün propaganda aracı kılınmasını, tarihte ve dilde girilen Turancı sözde-fetihleri, basında sansürü aşan, hiç yazdırmamaları ya da yalnız dilediğini yazdırmaları ve Atatürk döneminin daha birçok özelliklerini bugün için savunma olanağı var mıdır?”

Olanığı var mıdır, bilmem, ama savunular olduğu kesin. Tam olarak neyi savunduklarını yine Mete Tunçay’ın kaleminden okuyalım:

“Atatürk’ün halkçılıktan, geniş katılmalı bir demokrasiyi değil, yalnız anti-monarşizmi, statü ayrıcalıklarına düşmanlığı anladığı açıktır. Muhalefetten hiçbir zaman hoşlanmamış, muhaliflerin varlığına katlanmak zorunda kaldığı zamanlarda da, onlara adeta askeri bir taktik uygulamıştır. [Önce ‘sol’, sonra ‘sağ’] muhalefete karşı, önce bölmek ve

bir bölümünü ele geçirmek, daha sonra öteki bölümünü aşırılığa iterek, en sonunda büsbütün yasaklamak yöntemini izlemiştir... 1925’in ilk yarısından itibaren, Türkiye’de muhalefete ve dolayısıyla siyasete yaşama hakkı tanınmamıştır. Milletvekilleri onu [Atatürk’ü] değil; o, milletvekillerini bir bir seçmiştir.” Cumhuriyet’i savunanlar Kemalist devletin anti-demokratikliğini, baskıcılığını, ceberrutluğunu savunuyor. Tek parti geleneğini ve bu geleneğin yönetim anlayışını savunuyor. Bu geleneğin siyasî taşıyıcısı CHP olduğuna göre, şaşırtıcı olan CHP’nin üç günde bir Silivri ziyaretleri yapması değil, kendisini sosyal demokrat bir parti zannetmesi.

YA AK PARTİ?

CHP’nin hâli böyleyken, AK Parti ne âlemlerde? Demokrasiyle arası nasıl?

Bu soruyu bugün sormak biraz gülünç oldu, özür dilerim.

CHP için de, AKP için de, mesele Türk devletinin bekası olunca, geri kalanı teferruattır. En çok da demokrasi, insan hakları, adalet, eşitlik, insanca yaşamak gibi konular teferruattır.

Kaynak:

Mete Tunçay, Türkiye Cumhuriyeti’nde Tek-Parti Yönetimi’nin Kurulması (1923-1931), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2012.

Siyasal İslam: İşçi sınıfını kazanmak için anlamak

Onur Devrim Üçbaş

ADALET ve Kalkınma Partisi iktidarında on yıllık bir dönemi geride bıraktık. 2002 seçimlerinden sonra yaşanan “İslamcılar geliyor” paniğiyle başlayan, 2003’deki savaş karşıtı mücadeleyle devam eden, özellikle 2008’den sonra ortaya çıkan darbe girişimleriyle solda farklı tutumlara yol açan AKP iktidarı dönemi bugün Anayasa ve Kürt Sorunu gibi tartışmalarla devam ediyor. Bütün bu yıllarda AKP iktidarına karşı çıkanların muhalefet tarzları iki ayrı temelde gelişti. CHP’nin başını çektiği muhalefet AKP’ye karşı devletin değerlerini, AKP öncesinin politik atmosferini

savundu. Başörtüsü yasağını, asimilasyonu, askeri vesayeti savunan bu hat odak noktasına “Cumhuriyet’i korumayı” koydu ve bunun mantıksal sonucu olarak AKP’ye değişim isteğiyle oy verenler ise düşmanlar ya da cahiller olarak kodlandı.

AKP’ye karşı yürütülen diğer muhalefet tarzı ise AKP’ye oy verenleri anlamaya çalışan, devletle halkın karşı karşıya geldiği durumlarda devletin değil halkın yanında olan, bir yandan AKP’nin attığı olumlu adımları desteklerken diğer yandan hem AKP’nin neo liberal gündemini hem

Gezi direnişini bir milat yapan en önemli etken, bir yandan AKP’ye karşı çıkarken diğer yandan Kemalist ve milliyetçi olmayan bir muhalefetin nasıl bir şey olacağını kısa bir süreliğine göstermiş olması.

de onun sınırlı ufkunu teşhir eden bir tarzı. Kyoto Protokolü'nün imzalanması için yürütülen mücadeleyi, 1 Mart 2003'de tezkereyi durduran hareketi, Hrant'ın ardından yürüyen yüzbinleri, Ufuk Uras ve Baskın Oran seçim kampanyalarını, Yetmez ama Evet kampanyasında vurgulanan siyasi hattı, Kürt sorununda barış isteyenleri AKP'ye karşı yürütülen özgürlükçü muhalefete örnek olarak göstermek mümkün.

Bu iki muhalefet hattı arasındaki temel fark AKP'nin ve siyasal İslam'ın analizine dayanıyordu. Solun büyük bir bölümü AKP'yi "şeriatçı ve faşist" olarak niteleyip ona karşı bu niteliklerini esas alarak mücadele etme çağrısı yaparken, özgürlükçü sol AKP'yi neoliberal ve muhafazakâr bir parti olarak tanımlıyor ve AKP tabanını kazanmaya çalışıyor, çünkü siyasal İslam'ı tamamen farklı bir şekilde analiz ediyordu.

Siyasal İslam esas olarak küçük burjuvaziye dayanır. Bir yandan kitlelerin yoksulluğa ve baskıya karşı olan tepkisinden güç alırken diğer yandan bu tepkiyi toplumu sosyal olarak radikal bir değişime uğratmak için değil, işçiler ve patronlar arasında bir tür denge durumu yaratmak için kullanır. Üçüncü dünya milliyetçiliğinin bir kolu olduğu için bir yandan emperyalizme karşı mücadele vermeyi salık ederken diğer yandan ülkenin yerli burjuvazisinin yanında tutum alır. İslamcılık Ortadoğu'da sözde "sosyalist" cumhuriyetlerin halkı ezdiği bir ortamda solun Stalinizm'in etkisiyle devletin yanında tutum almasıyla kitleleşti. Türkiye'de ise 1980 darbesinin ardından solun baskı altında olduğu koşullarda büyüdü.

Siyasal İslam üzerine "Peygamber ve İşçi Sınıfı" broşürünü yazan Chris Harman İslamcılarının muhalefette olduğu bir dönemde devlete olan tepkisini İslam üzerinden ifade edenlerle birlikte mücadele etmek gerektiğini, ancak bir yandan örgütsel bağımsızlığı korurken diğer yandan İslamcı örgütlerin tabanını kazanmaya çalışmanın gerekliliğini vurgular.

İslamcılarının "muhalefette" olduğu bir dönemde ana sloganın "bazen İslamcılarla yan yana ama devletle asla" olması gerektiğini söyleyen Harman, İslamcılarının rakip bir siyasi akım olarak görülmesi gerektiğini vurgular.

Adalet ve Kalkınma Partisi her ne kadar bu broşürün incelediği ilk dönem siyasal İslamcı hareketler içinde –Mısır'da Müslüman Kardeşler, Cezayir'de FIS, İran'da Humeyni, Filistin'de HAMAS, Türkiye'de Refah Partisi– yer almasa da kökleri bu geleneğe dayanıyor. AKP de tıpkı bu partiler gibi küçük burjuvaziye dayanırken işçi sınıfının oylarını almaya çalışıyor ve bunda büyük oranda başarılı oluyor. Türkiye'nin ekonomik durumunun ve aşağıdan gelen değişim istediğini karşılamak konusunda attığı sınırlı adımların dışında bu onun yarattığı hegemonya ile ilgili.

AKP'nin bu kadar zaman iktidarda kalabilmesinin ve toplumsal bir hegemonya yaratabilmesinin en önemli nedeni toplumu kültürel olarak bölüp kendisine oy verenleri "halka karşı seçkinler" paradigmasına ikna edebilmesi oldu. Gezi Parkı direnişi sonrasında da çokça başvurulmuş bu anlatıya göre, halk on yıllardır kemalist elitlerin baskısı altındayken halkın içinden çıkan bir "Büyük Usta" bu "jakoben, seçkinli oligarşiyi" geriletmiş ve özgürlüklerin önünü açmıştı. AKP'nin başarı hikâyesinde

kitlelerin kendi eylemine yer yoktur, kitleler "tepkilerini sandıkta gösteren" pasif bir güce indirgenmiştir, başarının mimarı ise bizzat Recep Tayyip Erdoğan'dır. Askeri vesayete karşı mücadeleden, barış sürecine AKP tabanına hep aynı mesajı verir; "Siz bizi destekleyin, biz sizin yerinize, sizin istediklerinizi gerçekleştirelim." AKP açısından bunu söylemek çok önemlidir çünkü sokağa çıkan, eylemlere katılan, kendi sesini bağımsız olarak yükseltebilen halkın AKP'nin çizdiği sınırların ötesine taşma ihtimali vardır.

Erdoğan'ın her mitingde, konuşmada, ulusa seslenişte vurguladığı bu anlatının temel noktalarından biri de "biz" ve "onlar" kavramlarının iktidarın yanındaki cepheyi güçlendirecek şekilde kurgulanmasıdır. "Biz" derken vurgulanan asıl kavram "Müslümanlar"dır. Ancak bu genişletilerek "küçük görülen, ezilen, aşağılanan halk" olarak sunulur. Kemalizm'in 90 yıllık politikaları, yukarıdan reformların "aydınlanma" düşünün sıradan halk açısından bir kâbus olmasından ustaca faydalanılarak AKP'ye oy veren işçilerin, köylülerin kent yoksullarının günlük hayatta yaşadıkları deneyimlere gönderme yapılır. İşçi sınıfının uğradığı sınıfsal baskı, metropollerde hissedilen kültürel aşağılanma, küçük burjuvazinin ekonomik sıkışmışlığı, sahil kesimi-Anadolu ikiliğinin içine sokulur ve AKP'ye kitlesel bir desteğe dönüştürülür.

MÜSİAD ya da TUSKON üyesi bir patron da, asgari ücretle çalışan işçi de, eşi başörtülü bürokrat da, ihracat yapmayı düşleyen küçük işletme sahibi de aynı “Biz” in içindedir. AKP bu şekilde sınıfsal ayrımları belirsizleştirir ve kültürel bir hegemonya ile yanına topladığı kitleleri “Onlar” a karşı düşmanlaştırır. “Onlar” kavramı ise “Biz” kavramı kadar muğlak ve değişkendir. “Onlar”ın asıl unsuru CHP olmakla birlikte, zaman zaman TUSİAD gibi sermaye grupları, sosyalistler ve “laikçi” sanatçılar da bu kavrama sokulur. Milli Görüş geleneğinden gelip o geleneğin bütün milliyetçiliğini, anti-semitizmini, yabancı düşmanlığını taşıyan AKP için Yahudiler, Ermeniler, Aleviler de “Onlar” kavramının içindedir, “bizi içten çökertmeye çalışan” yabancı ülkeler de.

Ancak bu anlatı sadece bugünü değil, geçmiş de açıkladığı iddiasındadır. Aynen Kemalistlerin yaptığı gibi 1908 devriminin üstünden atlar, Birinci Dünya Savaşı’nı “doğuya karşı batı” karşıtlığı üzerinden okur ve Osmanlı’nın yayılcılığını tamamen aklar. Cumhuriyet’in kuruluşunu “yukarıdan bir hareket” olarak lanetlerken bütün Cumhuriyet tarihini “halkın CHP’ye karşı olan mücadelesi” olarak yeniden yazar. Tıpkı Kemalistlerin batıya karşı mücadele eden “imtiyazsız, sınıfsız kaynamış bir

kitle” hayali gibi Siyasal İslam’ın tarihinde de halkların kendi mücadeleleri yerine Menderes, Özal, Erbakan gibi “büyük adamların” hikâyeleri vardır. Bütün bu tarih kitleleri tıpkı bugün yapıldığı gibi dün de asıl mücadelenin “alın secde gören halk” ile “gâvur batı özentileri” arasında olduğuna inandırmak, işçileri laik-dindar olarak bölmek için kullanılır. Bu bölünme derinleştirildikçe sendikalar bölünür, özelleştirmeler kolaylaşır, örgütlü emek hareketi zayıflar. Dindar işçiler dindar patronlarıyla aynı kampta olduklarını düşünürler, laik işçiler laik patronlarıyla.

AKP’nin kurduğu bütün bu anlatılar sadece işçiler başta olmak üzere toplumun büyük bir kesimini arkasına toplamaya devam etmesini sağlamıyor, Türkiye burjuvazisi kademe atlama isteği için toplumu ikna etmeye çalışırken de faydalı oluyor. Birinci Dünya Savaşı’ndan sonra kaybedilen Osmanlı topraklarına karşı kabartılan özlem ve “ağabeylik” hissiyatı tam da Türk sermayesi bu bölgeye açılmak isterken daha da fazla pompalanıyor. Türkiye’nin küresel kriz koşullarında yaşadığı olağanüstü ekonomik büyüme emperyalist hedeflerini büyütmesine yol açıyor, “bölgede güç sahibi” bir Türkiye isteyen sermaye daha fazlasını istiyor. Arap Baharı’ndan sonra Libya, Mısır, Tunus gibi ülkelerle

ihracat rakamlarını arttıran Türkiye, Suriye’deki halk hareketine de sadece kendisine hem ekonomik hem de siyasi olarak hizmet edecek bir iktidar yaratabilme umuduyla bakıyor. Erdoğan bölgedeki neredeyse tüm başkentlere selam göndererek etki bölgesinin haritasını çiziyor. İstihbaratından ordusuna daha müdahaleci bir Türkiye özlemini gösteriyor. Böyle bir Türkiye ise Türkiye ve bölge halklarına kan ve gözyaşı dışında bir şey vadetmiyor.

Gezi direnişini bir milat yapan en önemli etken, bir yandan AKP’ye karşı çıkarken diğer yandan Kemalist ve milliyetçi olmayan bir muhalefetin nasıl bir şey olacağını kısa bir süreliğine göstermiş olması. Gezi hareketi AKP’ye oy veren işçi sınıfını kazanmadan, etkili bir hareket olamaz. Kemalizm’in ve Stalinizm’in kibrinden uzak olup ve tüm özgürlükleri tutarlı bir şekilde savunursak “Biz” ve “Onlar”ın kültürel değil sınıfsal bir temelde şekillendiğini ve Occupy Wall Street hareketinin ünlü sloganında denildiği gibi “Biz %99’uz” ifadesinin doğru olduğunu gösterebiliriz.

Hrant için adalet için

Meltem Oral

SON yıllarda mahkeme, delil, adalet, yargı, yargının “dokunulmazlığı”, hukukun üstünlüğü gibi kavramlar siyasi hayatımızın önemli konuları haline geldi. Ama en çok da “adalet” tartışılır oldu. Hrant Dink’in avukatı Fethiye Çetin’in cinayetin öncesi ve sonrasındaki dava süreçlerini anlattığı Utanç Duyuyorum kitabını okurken içinizden en sık tekrarlayacağınız kelime: Adalet.

Cinayetten bu yana geçen yaklaşık yedi yıl boyunca “Hrant Dink cinayetine giden iklimin yaratılması” çok konuşuldu. Evet, Hrant Dink cinayeti ona karşı sürdürülen bilinçli bir kampanyanın neticesinde işlendi. Ancak bir iklimin yaratıldığı tespitinden daha hayati olan “neydi o iklim, neler yapıldı, nasıl bir süreçti” sorularını sormak. İşte Fethiye Çetin’in kitabı cinayete giden yolun taşlarının nasıl tek tek dizildiğini ve Hrant Dink’in nasıl bütün Türkiye kamuoyunun gözleri önünde öldürüldüğünü anlatıyor. Hrant Dink 2004 yılından itibaren yargı, medya, ırkçı, milliyetçi örgütlenmeler, ordu, özel harp dairesi emniyet, valilik, derin devlet güçlerinin sıkı işbirliğiyle hedef gösterildi.

Bugün Ergenekon davasından ceza alan Kemal Kerişsiz, Veli Küçük, Sevgi Erenrol, Ümit Sayın gibi kısaca haklarında “adalet” istenen, haksızca yargılandıkları söylenen, haklarındaki suçlamalarda delillerin geçersiz olduğu iddia edilen isimler Hrant Dink cinayeti “ikliminin” en önemli aktörleri. “Hrant Dink bizim savaştığımız adam” diyenler, “adaletsizlik nedir” diye okullarda okutulması gereken bir süreci elbirliğiyle organize edenler, Dink’in yazılarını göz göre göre çarpıtarak mahkemelerde “delil”

yaratırlar için yine medya, ordu ve bazı örgütlü güçler çoktan tabuta koyup gömdükleri “adaleti” arar oldu.

Agos’un önünde faşistler tarafından “bir gece ansızın gelebiliriz” eylemlerinin yapıldığı, Ülkü Ocakları Başkanı Levent Temiz’in Hrant Dink’i “bütün nefretlerinin hedefi” ilan ettiği günlerdir. Bazılarının adlarını daha sonra Ergenekon davasında duyacağımız aralarında Sevgi Erenrol, dönemin İstanbul Emniyet Müdürlüğü Güvenlik Şube Müdürü Avni Usta’nın da olduğu kimi “vatandaşlar” tek tip dilekçelerle Dink’in köşe yazılarını şikayet ederler, Şişli Basın Savcısı da hızla soruşturma başlatır. Aylar, yıllar sürmesine alıştırdığımız hukuki süreçler konu Hrant Dink olunca benzersiz bir hızla işletilir. Sonrası milliyetçi gösterilere dönüştürülen mahkeme salonlarında, daha açıklanmadan kararın ne olacağını bilen avukat (?) Kemal Kerişsiz’in hakimî dahi tehdit edecek kudreti kendinde bulduğu ve davayı Dink’in aleyhine çevirmek için naralar attığı yargı süreci, soruşturma yapmayan savcılar, birliktir raporlarını görmezlikten gelen hakimler, “öyle millet var ki; kan dedin mi akla bu toprakların her santiminde bulunan ecdat kanı gelir” diyen ırkçı bir bildiri metninden farksız gerekçeli kararlar, hedef gösteren köşe yazıları, Hürriyet gazetesinin yayınları, azınlıklar aleyhine yazılar yayınlayan İstanbul Barosu, “arkamızdan hançerleniyoruz” diyen Cemil Çiçek, cinayetin ardından “bu iş bana teklif edilmişti” diyen tetikçiler, mafya... Tesadüf olduğunu düşünmek için gerçekten çok saf olmak gereken derin bir ilişkiler ağının işbirliği. Bu davalarda adaletin ancak “Türk milletinin” hakkı olduğu açıkça ifade

ediliyordu. “Sınırlı haklara sahip azınlık” mensubu Hrant Dink’in haddine miydi adalet?

Bütün bu süreçte mahkeme kapılarını Veli Küçük’ün elini öpenler doldururken, sınırlı bir arkadaş desteği dışında yapayalnızdı Hrant Dink. Cinayetin ardından davanın takipçisi olan yüz binlerce arkadaşı oldu. Şimdi Hrant Dink davası yeniden görülüyor. Bu cinayetin ardındaki özel harp dairesinin, derin devletin, büyük abilerin, emir verenlerin, bildiği halde göz yuman görevlilerin yargılanmasını, cinayetin aktörü olup terfi ettirilenlerin ve onları terfi edenlerin cezalandırılmasını sağlayacak olan işte bu kitlesel güç.

Utanç Duyuyorum!
Hrant Dink Cinayetinin Yargısı
Fethiye Çetin
Metis Yayıncılık
İstanbul, 2013

Çözüm için mücadele zamanı

Volkan Akyıldırım

ON AYDIR ne asker ne de gerilla öldü. Akan kanın durmasından, ülkücü ve ulusalcı küçük bir azınlık dışında herkes memnun. Batı’da Türkiye işçi sınıfının da içinde yer aldığı toplumun geniş kesimleri, çözüm sürecinin devam etmesini isterken Kürtlerin haklarının iadesini doğal bir sonuç olarak görüyor. Tam da bu yüzden savaş ve çözümsüzlük isteyenler ağır bir yenilgi yaşıyor.

AKP hükümeti ise “Demokrasi Paketi”nde Kürt silahlı direnişini başlatan nedenlere çözüm getirmedi. Türkiye hapishanelerinde tutulan binlerce Kürt siyasetçinin serbest bırakılması, anadilde eğitim ve Kuzey Kürdistan’ın demokratik özerkliğe zemin hazırlayacak yerel yönetimlerle ilgili düzenleme bu pakette yer almadı.

Kalıcı barışın sağlanmasına yol açacak bu taleplerde Öcalan ile başbakanı temsil eden MİT ve Adalet Bakanlığı heyetlerinin mutabakata vardığı biliniyor. Kendi seçtiği ve desteklediği Akil İnsanlar Heyeti’nin raporlarında sıralanan bu taleplere sırtını dönen hükümet, bu mutabakatı bir kenara koyarken yeniden oyalama politikasına sarıldı.

Her iki tarafta çözüm sürecini devam ettirmekten söz ediyor ve bozan taraf olmayacağını söylüyor. Ancak Kürt hareketi bu tavır sürdürükçe silahların bırakılmayacağını vurguluyor. Kürt tarafının güvensizliğini pekiştiren ve geri çekilme sürecinin durmasına yol açan ana etken ise Öcalan’ın durumu.

Başlatan Öcalan olsa da süreci taraflı olarak belirleyen hükümet. Bu müdahale, BDP heyetlerini belirleyip, hoşuna gitmeyen milletvekiline yasak koyacak ölçüde sömürgeci. Devlet, Öcalan ile konuşuyor ancak BDP ve sürecin bütün taraflarıyla görüşmesini engelliyor.

Tüm bunlar Kürdistan’ın diğer parçalarında yaşayan Kürtlerin tarihi haklar elde ettikleri bir süreçte yaşanıyor.

Irak Kürdistanı’nda Kürtler yarı-devlete sahipler. Suriye Kürdistanı’nda on yıllardır baskı altında tutulan Kürtler, Rojava’da özerkliği hayata geçiriyor. İran Kürdistanı’nda devlet ile PJAK arasındaki savaş henüz sona ermedi, ancak orada yaşayan Kürtlerin anadilde eğitim hakları var. Türkiye sınırları içerisinde çoğu yoksulluk içinde yaşayan Kürtlere ise “Parası olanlar kolejde Kürtçe eğitim alabilir” deniyor.

“Demokrasi Paketi”nin yetersizliğine çözüme karşı çıkan CHP ve MHP’nin gerici muhalefeti gerekeceğini gösteren Erdoğan’ın önceliği Batı’da ve Doğu’da barış isteyen milyonlar değil.

Neoliberal AKP’nin Kürt politikasını, Türk egemen sınıfının iktidarının hiçbir şekilde sarsılmaması, sarsacak gelişmelerin önünün her yöntemle kesilmesi ve devletin gücünün korunması belirliyor.

Sosyalist İşçi, Öcalan ile hükümet arasındaki görüşmeler ilan edildiğinde Batı’da barış sürecinin Erdoğan ve AKP’ye bırakılmayacağını yazmıştı. Batı’da en kalabalık barışa destek eylemi 26 Mayıs’ta Çözüme Evet Koalisyonu’nun çağrısı ile yapıldı. Bu eyleme 3 bin kişi katıldı. AKP’nin kibirli oyalamacılığı, Batı’da kendisini çözüme zorlayacak bir hareketin olmaması sayesinde ayakta kalıyor.

Batı’daki demokrasi ve özgürlük güçlerinin görevi, yerel seçimlerden genel seçime kadar olan süreçte Kürt halkının haklı taleplerinin tanınması ve yeni anayasada eşitlik için AKP’ye ve CHP-MHP bloğuna karşı mücadeleyi yükseltmektir.

Batı’da Türkiye işçi sınıfının da içinde yer aldığı toplumun geniş kesimleri, çözüm sürecinin devam etmesini isterken Kürtlerin haklarının iadesini doğal bir sonuç olarak görüyor.

WE ARE
THE
99%

NO STANDING
EXCEPT FOR
LOADING AND
UNLOADING
7AM-7P

Türkiye işçi sınıfının kısa tarihçesi

Mehmet Eren

İŞÇİ SINIFI, ekonomik, demokratik ve siyasal mücadelenin en temel gücüdür, küçük haklar mücadelesinden, toplumsal devrimlere kadar tüm değişim ve dönüşümlerin motorudur. Ayrıca burjuva demokrasilerinin sınırlarını genişletecek olan da işçi sınıfı mücadelesidir. Ama siyasal alanda karşılaşılan pek çok durumda alınan yanlış tutumlar, sınıfın gücünü bölerek, etkinliğini azaltır. Türkiye’de de özellikle darbe, savaş kışkırtıcılığı, kirli savaş dönemlerinde sınıf hareketi bir önceki dönemde biriktirdiği gücünü kaybederek geriye çekilmek zorunda kalmıştır.

12 Eylül 1980 darbesi, işçi sınıfının 1960’lardan beri yükselen siyasal ve sendikal örgütlerini dağıttı. Başta DİSK yöneticileri olmak üzere işçi sınıfı önderleri ya yurt dışına kaçarak, ya da sıkıyönetim komutanlıkları önünde uzun kuyruklar oluşturarak darbeye teslim oldu. 12 Eylül darbesine karşı bu teslimiyetçi çizgi, işçi sınıfının 80’li yıllarda süren suskunluğunun pasifliğinin en önemli sebebidir. Böylece ilk olarak 24 Ocak 1980’de uygulamaya konulan ve halen de devam eden neoliberal politikaların önü tamamen açılmış oldu. İngiltere’de Thatcher, Amerika’da Reagan, Türkiye’de ise Turgut Özal’ın uygulamaya başladığı neoliberal politikalar, batıda her türlü işçi muhalefeti ezerek devam etti. Türkiye’de ise 12 Eylül darbesi zaten bu konuda üzerine düşeni fazlasıyla yapmış, sendikalar ve grev hakkı

yasaklanmıştı. 80’li yıllarda artık komünizmin öldüğü, sınıf mücadelesinin bittiği, tarihin sonunun geldiği ilan edildi.

Türkiye’de sınıf mücadelesi bu toz duman içinde ancak 1989 bahar eylemleri ile tekrar gelişmeye başladı. 89 Baharında ilk olarak belediyelerde 40 bin işçi greve başladı, binlerce işçi yürüyüş ve gösterilerle grevci işçilere destek oldu. 600 bin kamu işçisinin de toplu sözleşme pazarlığı devam ediyordu. 12 Eylül’den beri devam eden suskunluk bir anda yerini grev ve gösterilere bıraktı. Elbette 89 Bahar Eylemlerinin yükselmesinde, 1986 Kasım’ında başlayıp 93 gün süren ve 12 Eylül sonrası yapılan ilk grev olma özelliği taşıyan NETAŞ grevinin önemli rolü vardır. 89 Bahar eylemleri, 12 Eylül öncesi herhangi bir sendikal örgütlülüğü olmayan, ancak güçlü derneklerde (TÖBDER- Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği, TÜTED-Tüm Teknik Elemanlar Derneği, POLDER-Polis Derneği vb.) örgütlü olan kamu çalışanlarının da hareketlenmesini sağladı.

89 Bahar eylemleri, 1990 sonunda başlayan Zonguldak madenci grevi ile bir adım daha ileri sıçradı. Aslında 1990 Şubat ayında yaşanan Grizu patlaması sonucu 68 işçinin ölümü ilk kıvılcımı ateşlemişti. Zonguldak’ta 25 Şubat 1990’da maden işverenlerini ve işçi ölümlerini protesto için yapılan miting, 12 Eylül

12 Eylül 1980 darbesi, işçi sınıfının 1960’lardan beri yükselen siyasal ve sendikal örgütlerini dağıttı. Türkiye’de sınıf mücadelesi bu toz duman içinde ancak 1989 bahar eylemleri ile tekrar gelişmeye başladı.

sonrası yapılan en büyük işçi gösterisi oldu, mitinge 35 bin işçi katıldı. Ve ilerleyen aylarda, toplu sözleşme görüşmelerinin tıkanması ile 30 Kasım 1990'da 50 bin maden işçisi greve başladı.

3 Ocak 1991'de Türk İş genel eylem kararı aldı, 4 Ocak'ta ise madencilerin tarihi Ankara yürüyüşü başladı. 80 bin işçi ile başlayıp, yolda katılımlarla 100 bine çıkan Ankara yürüyüşü, 4. gününde Bolu-Mengen'e ulaştı. Hükümet ve burjuvazi yürüyüşü şaşkın ve tedirgin bir şekilde izledi. 8 Ocak'ta sendika ile hükümetin anlaşması sonucu bitirilen İşçi Yürüyüşü Türkiye işçi sınıfı için yarıda kalan ama çok önemli bir deneyim oldu.

Zonguldak madenci grevi ve Ankara yürüyüşü sadece Türkiye'de değil dünyada da etki bırakan, işçi sınıfı tarihi için çok önemli bir mücadele deneyimidir. Bu mücadelede sadece işçiler değil, işçi aileleri, devrimciler, sosyalistler sürekli eylemde yer almış, birlikte yürümüş ve destek olmuşlardır. Ancak madenci grevinin diğer işkollarına yayılamaması, bir genel greve doğru ilerletilememesi, en önemlisi de siyasallaşamaması, kendi siyasal örgütlenmelerini oluşturamaması sonuçta kazanımların sınırlı kalmasına sebep oldu. 90'lı yıllardaki en önemli işçi sınıfı faaliyetlerinden birisi Kamu Çalışanları Sendikaları Platformu-KÇSP'nin örgütlenme ve mücadele pratikleridir. 90'lı yılların başında kurulan KÇSP, işçi hareketinin durgun seyrettiği bir dönemde önemli bir umut kaynağı oldu.

90'lı yıllar aynı zamanda Türkiye'de Kürtlere karşı yürütülen kirli savaşın ivme kazandığı bir dönemdir. Bu yıllarda derin devlet (Ergenekon) operasyonları ile pek çok Kürt aydını siyasetçisi öldürüldü, işçi sınıfı içinde etnik milliyetçi akımlar giderek güç kazandı. 12 Eylül öncesi %5'ler mertebesinde oy alabilen faşist

hareket, 1994 ve 1999 seçimlerinde %20'lere ulaşan oy aldı.

1994 yılında dönemin Tansu Çiller hükümeti tarafından ilan edilen ve 5 Nisan kararları olarak bilinen ekonomik kriz paketine karşı sendikalar Türk-İş, Hak-İş, DİSK ve KÇSP 20 Temmuz 1994'te genel eylem kararı aldı, eylemlere binlerce işçi ve kamu çalışanı katıldı. 1995 yazında 300 bin kamu işçisi toplu sözleşme görüşmeleri tıkanmış için greve çıktı. Bu dönem KESK olarak sendikal kuruluşunu tamamlayan kamu çalışanları, sık sık Ankara mitingleri düzenleyerek işçi hareketinin ivmesini yüksek tutmaya çalıştı.

Ankara mitinglerinin en kitleseli Emek Platformu tarafından 24 Temmuz 1999'da mezarda emeklilik yasa tasarısına karşı yapıldı. Türkiye'nin dört bir yanından 400 bin emekçi emeklilik yaşının 60'a çıkarılmasını engellemek için Ankara'da toplandı. Ancak 17 Ağustos depreminin kargaşasından yararlanan Ecevit hükümeti yasayı meclisten geçirdi.

90'lı yıllarda işçi sınıfı hareketinin başardığı önemli bir konu, 1 Mayıs kutlamalarının yasallaştırılmasıdır. 12 Eylül 1980 sonrası ilk yasal 1 Mayıs kutlaması 1993 yılında İstanbul'da yapıldı, 1996 yılı 1 Mayıs ise 100 bin işçinin katıldığı dev bir gösteri oldu. Ve o tarihten itibaren 1 Mayıslar işçi sınıfının en kitlesel gösterileri olarak kutlanmaya devam ediyor.

11 Eylül 2000'de El-Kaide tarafından ABD'de ikiz kulelerin vurulması sonrası ABD, İngiltere ve NATO tarafından Afganistan ve Irak'ın işgali 2000'li yıllara damgasını vurdu. Emperyalist işgaller bu ülkeleri kan gölüne çevirdi. Buna karşılık dünyanın her yerinde başlayan savaş karşıtı hareketler bir anda antikapitalist mücadelenin ana eksenine oldu. Özellikle Sovyet Bloğunun çökmesi ile geri çekilen işçi hareketleri, muhalif hareketler yeniden ve bu kez ağırlıklı olarak savaş karşıtı bir tarzda yeniden politikaya dahil oldu.

Bu dönemde Güney Amerika'nın pek çok ülkesinde başlayan işçi-köylü hareketleri, gerilla mücadelesinden yasal mücadeleye geçen sol hareketler de önemli başarılar sağladı. Latin Amerika'daki işçi köylü hareketlerinin, küreselleşme ve neoliberalizme karşı tutumları tüm dünyaya örnek oldu. Bir yandan savaş karşıtı hareketin, öte yandan küreselleşme ve neoliberalizm karşıtı hareketlerin ortak dayanışması ile Dünya Sosyal Forumu 2000'li yılların en önemli uluslararası örgütlenmesi oldu. Tüm dünyadaki sendikalar, işçi örgütleri Sosyal Forum organizasyonlarına katıldı, katkıda bulundu.

2008 yılında Amerika'da başlayıp tüm dünyayı etkisi altına alan ekonomik kriz, işçi sınıfını bir kez daha hareketlendirdi. Kriz karşısında özellikle Avrupa işçi sınıfı önemli tepkiler gösterdi. Portekiz, İspanya, Fransa, İtalya ve Yunanistan işçi sınıfları önemli direnişler ortaya koydu. İşçi sınıfının krize karşı alınan önlemlerle ilgili mücadelesi halen devam ediyor. Özellikle Yunanistan'da işçi sınıfının siyasal temsilcileri parlamentoda önemli başarılar elde etti.

Yunanistan'da işçi sınıfı ve onun örgütleri kriz paketlerinin uygulanmasını fiilen imkânsız hale getirdi.

Türkiye'de ise ekonomik ve siyasi kriz çok daha erken geldi. 1994 krizi sonrası nispeten toparlanan ekonomi, 1999 ve 2001 yıllarında peş peşe krizlerle sarsıldı. Krizlerin çıkış sebebi elbette kapitalizmin kendi işleyişi olsa da, Türkiye'deki ekonomik krizin tetikleyicisinin 1984'ten beri Kürtlere karşı yürütülen savaş olduğu açıktır. 2001'e gelindiğinde 17. yılını dolduran savaşın maliyeti yüz milyarlarca doları bulmuştu. Derin devletin kirli ilişkileri içinde palazlanan kişiler eliyle bankalardaki yüzlerce milyar TL buharlaştırıldı. Sonuçta 2002'ye gelindiğinde Türkiye'de işsizlik %11'e yükseldi, bankaların içi boşaldı, dış borcun milli gelire oranı %80'lere ulaştı. Özellikle özel sektörde orta ve üst kademe yöneticiliklerde önemli işsizlikler yaşandı.

İşçi sınıfı ise yaşanan kirli savaşın da etkisiyle bölünmüş, mücadeleci gücünü önemli oranda yitirmiş, sendikal örgütlenme düzeyi

giderek düşmüş, karamsar bir ruh hali içindeydi. 28 Şubat 1998'de yaşanan laik-kemalist darbe süreci işçi sınıfını ayrıca laik Müslüman ekseninde de bölmüştü. Zaten Kürt-Türk ekseninde yaşanan bölünme halen varlığını sürdürürken bu yeni laik-müslüman bölünmesi giderek işçi örgütlenmelerini de etkiledi, özellikle müslüman kesimin Hak-İş ve Memur-Sen'de ayrı örgütlenmesinin önünü açtı. Kürtlere karşı yürütülen milliyetçi politikalar sonucu kamu çalışanları arasında milliyetçi kesimin örgütlenmesi olan Türk Kamu-Sen de gelişmeye devam ediyordu.

Bu koşullarda iktidar olan AKP, kendisinden önce başlatılan ekonomik kriz programına sahip çıkarak neoliberal politikaları aynen uygulamaya devam etti. Devletin küçültülmesi, her türlü Kamu İktisadi Teşebbüsünün özelleştirilmesi, büyük üretim-hizmet birimlerinin taşeronlaştırılarak parçalara ayrılması, asgari ücrete ve genel olarak işçi ücretlerine sürekli enflasyonun altında zam uygulamaları son hızla devam ettirildi.

2001 krizi sonrası özellikle işçi sendikalarının ekonomik mücadele alanında bile teslimiyetçi bir tutuma yöneldiği görüldü. Grev yapmak, ekonomiye karşı bir suç gibi algılandı. Sendikaların bu tutumunun halen devam ettiğini söyleyebiliriz. Sendikalar ülke ekonomisi için hükümetlere tam destek veren bir anlayış içinde davranmakta, işçilerin ekonomik çıkarlarını korumaları ile ilgili aslî görevlerini bile yerine getirememektedirler. Bu durumun devamlı elbette mümkün değildir.

Türkiye’de işyerlerinde çalışan (tarımda kendi hesabına çalışanlar hariç) yaklaşık 17 milyon işçinin ancak 11,7 milyonu sigortalıdır. Sigortasız işçi çalıştırma halen yüksek oranda devam etmektedir. 11,7 milyon sigortalı işçiye karşılık 1,03 milyon sendikalı işçi vardır, yani sigortalı işçilerin % 8,9’u sendika üyesidir. İşçi sendikalarının üye sayıları Türk-İş 620 bin, Hak-İş 200 bin, DİSK 130 bin, diğerleri 80 bin şeklindedir. Hali hazırda 44 işçi sendikası %1 iş kolu barajını aşarak işyerlerinde toplu sözleşme yapma yetkisi kazanmış bulunmaktadır. Bu 44 sendikanın 29’u Türk-İş, 10’u Hak-İş, 4’ü DİSK üyesi, 1 sendika da bağımsızdır.

Sendikalaşma oranı kamu çalışanlarında biraz daha yüksektir. 2,2 milyon kamu çalışanının %70’i yani 1,5 milyonu başlıca 4 konfederasyona bağlı sendikaların üyesidir. Bu konfederasyonların üye sayıları Memur-Sen 708 bin, Türk Kamu-Sen 445 bin, KESK 237 bin, Birleşik Kamu-Sen 40 bin, diğerleri 38 bin şeklindedir. Kamu çalışanları alanında kurulu sendikalarda, kendi işkolunda %1’den fazla üyesi olanların toplam sayısı 41’dir. Bu sendikaların 11’i Memur-Sen, 11’i Türk Kamu-Sen, 10’u KESK, 4’ü Birleşik Kamu-Sen, biri BASK, biri Tüm Memur-Sen, biri DESK, biri Hak-Sen üyesi, 1’i de bağımsızdır.

Türkiye çalışma hayatı ile ilgili ILO sözleşmelerine uymakla yükümlü olduğu halde, yetkili sendikalarla ilgili barajları kaldırmakta son derece

yavaş davranmaktadır. Son çıkan yasalarla her ne kadar %10 barajı %1’e düşürüldüyse de, aynı yasada gelecek 2 yıl içinde barajın kademe olarak %3’e çıkarılması hükmü var. Mevcut düşük sendikal örgütlülük düzeyinde pek çok işçi sendikasının %3 barajına takılması söz konusu. Halen %1 barajını geçebilen 44 işçi sendikasıdan 23’ü %3 barajını geçemeyeceğinden, işkolu yetkisini kaybedecektir. Bu durumda 6 milyona yakın işçinin çalıştığı 7 işkolunda toplu sözleşme imzalama yetkisi olan sendika kalmayacaktır.

2008 krizi sonrası büyüme eğilimine giren Türkiye’de 2013 başından itibaren bir yavaşlama söz konusu. 2013 için %8 olan büyüme tahmininin, %3,5 olacağı ortaya çıktı. 2014 yılında da büyüme tahmini şimdilik %4, bu rakam da gerçekleşmeyebilir. Son yıllarda artan kredili harcama eğilimlerinin ve kredi kartı kullanımlarının ekonomi üzerinde kısa ve orta vadede olumsuz sonuçları olacağı tahmin ediliyor.

Bugün itibarı ile çeşitli işyerlerinde işçi direnişleri sürüyor. İş kazalarına, taşeronlaştırmaya karşı yapılan eylemler devam ediyor. Binlerce işçi ücretleri ödenmediği, fabrikası kapandığı ya da daralmaya gittiği için eylemler düzenliyor. Hükümet işçilerin kıdem tazminatını fona devretmeye hazırlanıyor. Ayrıca işyerlerindeki taşeron işletme işçilerine,

işyerindeki sendikada örgütlenebilme hakkı tanınmıyor, taşeron işçilerin sendikalaşma hakkı fiilen yok ediliyor. Bu ve benzeri uygulamalar, işçilerin öfkesini ve direnişlerini artıracaktır. Muhtemel bir ekonomik krizle birlikte mevcut AKP iktidarına karşı işçi hareketinin muhalefeti yükselecektir. İşçi örgütlenmeleri bu dönem için hazırlıklı olmalıdır.

Aynı şekilde yeni bir sendikacılık anlayışı, kemalist rejimin resmi tarihi ile yüzleşmeyi de göze almalıdır. 24 Nisan 1915’te Anadolu’da yapılan Ermeni soykırımını, 1920’lerde mübadele ile yerinden toprağından koparılıp atılanları, 1937-38 Dersim katliamını, 1940’lı yıllarda Varlık Vergisi ile sürgüne ölüme gönderilen gayri Müslimleri, 6-7 Eylül 1957’de Rum ve diğer azınlıklara yapılanları, 27 Mayıs, 12 Mart, 12 Eylül, 28 Şubat darbelerini, derin devleti, Ergekon yapılanmalarını, Kürt halkına yönelik sürdürülen asimilasyon ve imha politikalarını, Roboski’de öldürülen 34 Kürt köylüsünü işçilere, emekçilere anlatmalıdır.

Sendikaların hükümetin saldırılarını püskürtmesi imkânsız değildir. Topyekûn bir seferberlikle tabanlarına dönen ve bu tabanın gücüyle hareket eden sendikalar durumu tersine çevirebilir. İşçi sınıfını eğitime ve örgütlemeye görevini önüne koyan sendikalar, tabanlarının desteği ve doğru politik yaklaşımlarla güçlenebilir.

Avrupa'da kriz, seçimler ve sol

Erkin Erdoğan

KÜRESEL ekonomik krizin sonucu olarak sert bir biçimde uygulanan kemer sıkma politikaları, Avrupa'da sosyal bir felaket boyutuna ulaştı. 120 milyon kişinin yoksulluk riskiyle yaşadığı ve bunların üçte birinin evine yeterince ekmek götüremediği Avrupa'da, insanî yardım kuruluşları kıtayı tekrar gündemlerine alıyor.

Geçtiğimiz haftalarda Kızıl Haç'ın yayınladığı "Farklı düşün: Avrupa'daki ekonomik krizin insani etkileri" adlı rapor, bu anlamda birçok çarpıcı veriyi gözlerimizin önüne seriyor. Rapora göre, Avrupa, 2. Dünya Savaşı'ndan sonra yaşadığı en şiddetli insanî krizin içerisinde. Diğer kıtalarda yoksulluk azalırken Avrupa'da artıyor; işsizlik ve geçim zorluğu bir kartopu gibi büyüyor. Bir yandan yoksullar daha yoksul hale gelirken, bir yandan da orta sınıflardan yoksul kategorisine geçen insan sayısı çoğalıyor. Giderek zayıflayan sağlık sisteminin ve artan göçün yarattığı insani dramlara, artan işsizlik oranları ve durma noktasındaki ekonomiler eşlik ediyor.

ORTA SINIF ERİYOR

Son yıllarda eşitsizliğin iyice

derinleşmesinin ve orta sınıfların konumunu kaybediyor olmasının altını özellikle çizmek lazım. Raporda yer alan bir çalışmaya göre, Almanya'da 1997 yılında nüfusun yüzde 65'i orta sınıf olarak nitelendiriliyorken, bu rakam Aralık 2012'de yüzde 58'e geriledi. Bu süre içerisinde 5,5 milyon kişi orta sınıf statüsünü kaybedip düşük gelir grubuna geçerken, yarım milyon orta sınıf üyesi de yüksek gelir grubuna geçiş yaptı. Romanya'da 2008 yılında nüfusun yüzde 20'si orta sınıf olarak tanımlanıyorken, bugün bu rakam yüzde 10. Macaristan'da banka hesapları üzerine bir çalışma yapan denetim şirketi PwC, orta gelir seviyesindeki kişilerin yüzde 80'den fazlasının bankada hatırı sayılır bir parasının bulunmadığını söylüyor.

Çalışma ve Yeterlilik Enstitüsü'nün geçtiğimiz yıl yayınladığı araştırmaya göre, 2010 yılı itibariyle Almanya'daki düşük gelirli çalışan sayısı 8 milyona yükseldi. Bu rakam 1995 yılındaki orana göre 2,3 milyon kişi daha fazla. Almanya'da, brüt saat ücreti 9,15 avronun altında olanlar düşük gelir kategorisini oluşturuyor. Düşük gelir kategorisindeki

Çalışma ve Yeterlilik Enstitüsü'nün geçtiğimiz yıl yayınladığı araştırmaya göre, 2010 yılı itibariyle Almanya'daki düşük gelirli çalışan sayısı 8 milyona yükseldi.

çalışanların kazanabildiği ortalama saat ücreti ise Batı Almanya'da 6,68, Doğu Almanya'da 6,52 avro seviyesinde, yani 9,15 avroluk sınırın çok daha altında. 2,5 milyon kişi saatlik 6 avro ücretin, 1,4 milyon kişi ise saatlik 5 avro ücretin altında maaşlarla çalışmak durumunda. Mini-job diye tabir edilen, aylık 450 avronun altındaki işlerde çalışanlar ve genç işçiler, ücretlerdeki düşüşten en fazla etkilenen kesimleri oluşturuyor. Ücretlerin bu denli düşürülebilmesini sağlayan yasal zemin ise, 1998-2005 arasında hükümette olan sosyal demokratlar ve yeşiller koalisyonunun yaptığı düzenlemelere dayanıyor.

İşsizlikteki artış, kriz algısını geliştiren en önemli verilerden birisi. Dolayısıyla Merkel hükümetinin üzerinde önemle durduğu şeylerin başında işsizlik oranının artmasına mani olmak geliyor. Almanya'nın, krizin ABD'yi ve Avrupa'da birçok ülkeyi derinden etkilediği 2008 yılından bugüne kadarki ekonomik verilerine bakınca, işsizliğin düzenli bir biçimde yüzde 8 seviyesinden, yüzde 5,2'ye gerilediğini görüyoruz.

SEÇİMLER

Avrupa ekonomileri, borç krizinin yarattığı durgunluğu aşabilmiş değil. Kemer sıkma politikaları hem büyük bir sosyal yıkıma neden oluyor, hem de yavaşlayan ekonomileri durma noktasına getiriyor.

Krizin ekonomide yarattığı etki, siyasal alana radikal alternatiflerin daha da görünür olması şeklinde tahvil oluyor. Ekonominin dibe vurduğu ülkelerde, krizi yaratan politikaların mimarı merkez sol ve sağ partiler geçtiğimiz yıllarda büyük seçim yenilgileri yaşadı. Bununla beraber, krize yanıt üretebilen ve toplumdaki değişim isteğini yansıtabilen radikal sol alternatifler birçok yerde tarihlerinin en büyük başarılarına imza attılar. Birkaç ülkeyi hatırlatmak yeterli: İspanya'da 2011 seçimleri Zapatero hükümetini devirip, sosyal demokrat PSOE'ye 1982'den beri aldığı en büyük yenilgiyi yaşattırken, Birleşik Sol 1996'dan sonraki en büyük seçim

başarısını elde etti. Avrupa'da krizin en çok etkilediği ülkelerin başında gelen Yunanistan'da, 2012 seçimleri, kemer sıkma politikalarının mimarı PASOK'a tarihinin en büyük yenilgisini yaşattırken, Radikal Sol Koalisyon SYRIZA yüzde 17 oy oranı ile ülkenin ikinci büyük partisi konumuna yükseldi.

Geçtiğimiz Eylül ayında Almanya'da yapılan seçimler ise, krizin etkilerinin doğrudan hissedilmediği ülkelerde seçmenlerin yeni bir arayıştan ziyade, elindekini kaybetmeme korkusuyla davrandığını gösteriyor. Almanya'da iki dönemdir iktidarda olan Hristiyan Demokratlar, seçimlerden yüzde 41,5 oy oranıyla, bir önceki seçimlere göre oylarını yaklaşık yüzde 8 arttırarak galip çıktı. Bunun en önemli sebebi, Merkel hükümetinin Almanya'nın ihracata dayanan ekonomisini, yeri geldiğinde batma noktasındaki bazı büyük şirketleri finansal olarak da destekleyerek, koruyabilmiş olması. Bunu aynı zamanda işsizlik oranını düşürerek başarabilmesi, Merkel'i Alman egemen sınıfı için alternatifsiz bir konuma getiriyor. Ancak bu 'başarının' arka planında ücretlere dönük saldırılar ve yoksulluğu derinleştiren politikalar var. Merkel hükümetinin şansı, neoliberal yapısal dönüşümün kendi döneminde değil, bir önceki Sosyal Demokrat Parti ve Yeşiller koalisyonu döneminde gerçekleştirilmiş olması.

SOLUN ÖNÜNDEKİ GÖREVLER

Die Linke'nin seçimlerde sosyal adaleti öne çıkardığı "%100 Sosyal" adlı program ise, krize karşı solun savunması gereken radikal politik hattın köşe taşlarını oluşturuyor. Sol Parti, seçim kampanyası sırasında bu hattı sokakta anlatarak oylarını yüzde 6 seviyesinden yüzde 8,6'ya çıkardı ve ülkenin üçüncü büyük siyasi partisi konumuna gelmeyi başardı. Servetin vergilendirilmesi, Almanya'da yaşayan 800 bin milyonerden alınacak 'milyoner vergisi', herkesin insanca yaşayabileceği en az 10 avroluk saatlik ücret, esnek istihdamın yasaklanması, kira artışlarına bir sınır

konulması, elektrik ve su tedarikinin anayasal güvence altına alınması, emeklilik maaşlarının insanca yaşanabilecek bir düzeye getirilmesi, herkes için geçerli olacak bir sağlık sigortası sistemi ve küresel barış politikası, bu programın temelinde yer alan ilkeler.

Ancak solun önünde duran en önemli görev, sosyal hareketleri ve sendikaları harekete geçirebilecek bir mücadele hattını sokakta örebilmek. Bunun için var olan grev ve direnişlerin içinde yer almak, küçük mücadeleleri birbiriyle birleştirmek ve aynı zamanda kemer sıkma politikalarına ve sosyal adaletsizliğe karşı siyasi bir alternatifi inşa etmek gerekiyor. Die Linke gibi partilerin önünde duran en büyük tehlike, parlamentarizmin etkisi altına girmek ve sokakla olan organik bağını kaybetmek.

Krizin toplumdaki kutuplaştırıcı etkisi sadece radikal sol partileri değil, faşist, ırkçı yada sağ popülist eğilimleri de güçlendiriyor. Henüz yeni kurulmuş olan milliyetçi sağ popülist parti Almanya için Alternatif'in seçimlerden yüzde 4,7 oyla çıkmış olması, radikal sağ tehdidin ne kadar güncel olduğunun bir göstergesi. Faşist ve ırkçı örgütlenmelere karşı kitlesel bir mücadele yürütmek ve bunun yanı sıra popülist sağ eğilimin milliyetçi kodlarını teşhir etmek, yine solun önünde duran önemli görevlerden birisi.

Kemer sıkma politikalarına karşı Avrupa çapında süren mücadelenin bir sonraki önemli karşılaşması Mayıs 2014'te yapılacak Avrupa Parlamentosu seçimleri olacak. Seçimlerin, Avrupa Komisyonu, Avrupa Merkez Bankası ve IMF'den oluşan Troyka eliyle uygulamakta olan kemer sıkma politikalarının referandumu şeklinde geçeceğini söylemek abartı olmaz. Grevler, direnişler ve sosyal hareketlerle bağını güçlendiren, krize karşı sokağı örgütleyen ve somut taleplere dayanan bir kampanya, Avrupa'nın siyasi iklimini değiştirecek sonuçlara yol açabilir.

Küresel direnişin son halkası: Brezilya

Begüm Zorlu

2014'te Dünya Kupası'na ev sahipliği edecek Brezilya'nın kendiliğinden doğan, birçok şehre yayılan protestolarla çalkalanması küresel ortaklarını ve hükümetini çok şaşırttı.

BU YAZ kitlesel, kendiliğinden doğan sosyal hareketlerin başka bir dünya çığılığı ile sarsıldı. Mısır'da karşı-devrime direnmek için meydanları dolduranlar, Gezi'de kamusal alana keyfi müdahaleye karşı çıkanlar, Yunanistan'da grevler ve artan ırkçılığa karşı gerçekleşen protestolar yeni dünyayı tahayyül ederken neye karşı durmamı gerektiğini gösterdi: kapitalist üretim ilişkilerinin var olduğu, insanın insan onuruna uygun yaşamadığı bu adaletsiz sistem.

Başkaldırının kıtası olarak ünlenen Latin Amerika'nın Birleşik Devletler'in arka bahçesi olma kadersizliği, bu sistemden daha derin yaralar almasına neden oldu. Dünyanın en zengin kaynaklarına sahip, iki dünya savaşının yıkımına maruz kalmamış bu topraklarda, eşitsizlik ve sömürü yüzyıllardır kol geziyor. Bölgenin az gelişmişliği, evrensel kapitalizmin gelişiminin tarihine bağlıydı ve kıtanın en büyük ülkesi, dünyanın en büyük beşinci ekonomisi, uluslararası para fonlarının gözdesi Brezilya ise bu gelişimde "hammadde" laneti ile sermayenin odak noktası

oldu. 19. yüzyılda bağımsızlığını kazandıktan sonra önce İngiliz, sonra Amerikan finans sermayesinin çıkarları doğrultusunda ekonomik liberalizm doktriniyle kapitalizme bağlı hale gelmişti.

2014'te Dünya Kupası'na ev sahipliği yapacak Brezilya'nın kendiliğinden doğan, birçok şehre yayılan protestolarla çalkalanması küresel ortaklarını ve hükümetini çok şaşırttı. Kendine "Özgür Tarife Hareketi" (Movimento Passe Livre) adını veren hareket kitleselleşerek büyük protestolara yol açtı. Büyük meydanlar yaratıcı gösterilere ve çatışmalara sahne oldu. Polis protestoculara plastik mermi ile karşılık verdi, 10 kişi öldü, yüzlerce insan yaralandı. Kitlesel direnişler Haziran ayında milyonları sokağa döktü ve somut talepler kazandı. Ülke çapında küçük protestolar devam etmekte. Ulaşım ücretlerinin arttırılmasıyla başlayan ayaklanmalar son yılın en büyük ekonomik gücüne dönüşen Brezilya'da siyasal meşruiyetin sorgulanma sürecini başlattı. Kuşkusuz bardağı taşıran damlalar belli bir tarihsel birikimin ürünüydü.

Hikaye şöyle başladı: Brezilya'nın 1999 yılında büyük bir ekonomik kriz geçirmesi ile geleneksel siyaset anlayışında büyük değişimler gerçekleşti. Son yüzyıl boyunca başarısız koalisyonlar ve askeri müdahaleler geçiren ülke 1980'lerde "demokratikleşme" ve sivil siyasete geçme adına reformlar yaptı. Petrol krizine kadar hüküm süren "devletçi" ekonomik yapı terkedildi ve piyasa ekonomisine entegre olunmaya başlandı. 1990'lar ise popülist askeri rejimlerin yerini liberal partinin almasına tanıklık etti ve hızlı neoliberal reform paketleri krize kadar hızla yürürlüğe kondu. Krizden sonra ilk

önce liberal parti koltuğundan edildi ve değişim isteyen milyonlar oy pusulasında karizmatik sendika lideri Luiz Inácio Lula da Silva'yı işaretledi. 100 yıllık askeri vesayet ve 10 yıllık bir mücadelenin ardından İşçi Partisi değişim sözüyle iktidara geldi. Popülist rejimde kısıtlı da olsa sosyal haklara sahip olan kitleler, liberal partiyle gelen IMF şartları ve dikte edilen özelleştirme programlarıyla bu haklardan da mahrum kalmışlardı. Toplumun en alt tabakası sokaklarda kutlamalar yapıyordu. Lula'nın zaferi, neoliberalizmin yenilgisi olacaktı. Yeni bir döneme başlayacaklarından emindiler. Halktan biri seçilmişti, sendikacıydı, emekçi idi, fabrikaların önünde yaptığı kitle demeçleriyle ünlenmişti. Vaatleri büyüktü, eski "hırsızlardan", "yolsuzlardan" farklı olacaktı. Umutluydular. Beklediler.

Türkiye ile benzer olarak büyük krizin ardından gelen yeni hükümet değişim sözünü vermişti. İlk başta "dış bağımlılığı" azaltmak için borcu sıfırlama adına neoliberal politikalara devam etmekle yükümlü olduklarını söylediler. Bununla beraber mimarının liberal parti olduğu bir sosyal yardım programını yürürlüğe koydular. Bolsa Familia, Aile Bütçesi adındaki program en yoksul ailelere aylık 50 dolar yardım yapıyor ve çocukları okula ve aylık rutinlerle hastaneye gitmeye bağımlı kılıyordu. Fakat ne hastanelerde ne okullarda kalite yükseliyordu. Kırsal alanlarda ulaşım ve okul sayısındaki azlık alt tabakanın daha iyi bir yaşam ihtimalini elinden alıyordu. Ayrıca bu program seçim kampanyalarında sürekli öne çıkarılıyordu. Bu bir oyalama programıydı, popülistti. Altyapı çalışmaları hükümet tarafından sürekli erteleniyordu ve yardımlar Brezilya'nın Gayri Safı Milli Hasılasının %1-%2'lik dilimini oluştuyordu. Parti yine popülerlerdi çünkü sandık demokrasisinin kahramanları, kötü'nün iyisiydi. Lula ikinci döneminde de popülerliğini sürdürdü ve bir sonraki seçimde iktidarı eski bir gerilla olan Dilma Rousseff'e bıraktı.

Rousseff'in dönemi ise neoliberal politikaların yaygınlaştırılmasıyla biçimlendi. Ülkenin bekleyen alt-yapısal sorunları ve önemli bir yerli hareketi vardı. Toprak sahipleri tarafından işlenen cinayetler ve yargı sürecindeki yolsuzluklar yoksullarla emekçilerin sesinin duyulmasını engelliyordu. Fakat Rousseff'in ilk hamlelerinden biri sosyal harcamaları daha da kısmak oldu. Bununla birlikte bir kaç grev patlak verdi ama kitleselleşmedi. Parlamentoda karara bağlanan Amazon nehrine yapılacak hidroelektrik baraj projeleri, orada yaşayan halkların varlığını tehlikeye atıyordu. Aynı zamanda kazılar yapıp, yağmur ormanlarını temizleyerek biyoyakıt endüstrisi için aramalar gerçekleştiriyordu. Bunlar yerel protestolara yol açtı ama yine kitlesel bir başkaldırı gerçekleşmedi.

Bunu takiben 2014'te gerçekleşecek Dünya Kupası için yapılacak yaklaşık 13,5 milyar dolarlık harcamanın %90'ının halk tarafından ödeneceği söylendi. Bir gün ulaşım tarifelerinde 20 kuruşluk yapılacak küçük bir zam bu döngüde derin çatlak yarattı. Gezi'deki gibi kendiliğinden gelişen hareket, İşçi Partisi'nin kemikleşen bürokratik tavrını yerinden sarstı.

Brezilya halkının tepkisi artan fiyatlardan ziyade tarihi eşitsizlikle çizilmiş bir bölgede, geçen yüzyılların ardından, aynı sistemin devam etmesinaydı. Ayrıca zenginleşen ülkenin eğitimi, sağlık sistemi ve ulaşım hizmetleri gelişmiyordu. Ekonomik büyüme sadece egemen sınıfı zenginleştiriyordu. Hareketin iki belirgin özelliği kapitalizme karşı hoşnutsuzluktan, bu sadece yerel yönetimin aldığı bir karara karşı bir öfke değil, sisteme karşı bir öfkeydi. İkincisi ise çok partili, parlamenter "demokrasi" deneyiminin eşitlik ve adalet sağlamaması eylemlerin hedeflerinden birisi oldu.

Türkiye ve Brezilya'daki eylemlerde dayanışma dışında da ortak noktalar vardı. Birkaç grup Brezilya'da ordu göreve sloganı attı. Eylemler kitleselleştikçe ulusal bayrak da alanlarda

görünür oldu. Brezilyalı kardeş örgütümüzden Sean Purdy bunun bir apolitik refleks olduğunu ve ilerleyen zamanda bayrakların bir kenara çekildiğini belirtti.

Türkiye'den farklı olarak Brezilya işçi sınıfı sokaktaki hareketi grevlerle güçlendirdi. İşçi Partisi'nin popülistleşmesiyle bölünen sol, umduğu müdahalede bulunamadı, sendikalar iyi örgütlendi, büyük grevler ve protestolar gerçekleşti ama grevlerde gerekli kitleselliği sağlayamadı. Direnişe baktığımızda Brezilya hükümetinin işçi sınıfının örgütlü gücünden korktuğu ortaya çıkıyor. Hükümet, protestoların kitleselleştigi ilk gününden itibaren uzlaşmacı bir tavır ile protestoları minimuma indirmek için çabaladı. Türkiye'de de farklı siyasal aktörler aynı rolü üstlenmeye çalışmıştı.

Sonuç olarak Brezilya ve Gezi Direnişleri kazandı. Türkiye'de Gezi Parkı kitlelerin elinde kaldı, Brezilya'da ise ulaşım tarifelerinde indirim ve sosyal harcamalarda artış sağlandı. Erdoğan, Brezilya'daki protestoları Gezi ile birleştirip dünyanın büyüyen ekonomilerine karşı faiz lobilerinin düzenlendiği dehşet düşürücü bir komplo olarak yorumlamıştı. Bu söylem hükümet politikalarını deşifre ettikçe daha da anlamsızlaşıyor. Bugünkü kapitalizmin genel özelliği piyasayı büyütüp, sosyal hizmetlerde kesinti yapmak. Ya da kamusal alanları rant alanlarına çevirmek. Küresel kapitalizm her ülkeyi farklı biçimde etkiliyor ve kendi dinamiklerine göre sosyal hareketleri biçimlendiriyor, talepleri ortaya koyuyor ama ayaklanmanın ortak noktası belirgin; sistemden doğan mahrumiyetler. Türkiye'de patlak noktası otoritenin kamu alanını özelleştirmesiydi, Brezilya'da ise zenginliğin eşit olarak dağıtılmasına doğan öfke. Bir liderliğin olmadığı gösterilerde çok farklı politik kesimler sokaktaydı. Ayaklanmanın nedenleri tek bir kapiya çıkıyor ve çözümü sistemsiz değişimle mümkün. Bu yüzden mücadelenin anti-kapitalist hattının güçlendirilmesi bir önkoşul.

Türkiye'nin su politikası: Yüzde yüz kullanım

Akgün İlhan

SU KRİZİ, iklim değişikliğiyle birlikte, insanlığın karşı karşıya kaldığı en büyük tehlike. Öyle ki gelen her yeni yılın son bin senenin en sıcak olduğu bir gezegende sellerle kuraklık arasında savruluyoruz. Bir yandan ekstrem iklim olaylarıyla, öteki yandan da sanayileşme ve kentleşmeyle birlikte su varlıkları kirleniyor ve tükeniyor. Kıtlaşan temiz su, haksız bir paylaşımın nesnesi haline geliyor. Bu su adaletsizliğinden en çok yoksul kesimler, gelecek nesiller ve diğer canlılar etkileniyor.

DÜNYADA İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE SU KRİZİ

İklim değişikliği ve su krizini anlatan sayılara bakalım. Dünyada 1970'lerden bu yana kuraklıktan muzdarip bölgelerin oranı %15'ten %30'a çıkmış. Günümüzde 1,7 milyar insan su kıtlığının olduğu

bölgelerde yaşarken, 2025'te bu sayı 5 milyarı bulacak¹. Kuraklık 1900'dan bu yana 11,7 milyon insanın ölümüne neden olurken, 2,2 milyarın hayatını da doğrudan veya dolaylı olarak olumsuz yönde etkilemiş. Aynı dönem içinde sellerden etkilenen nüfus ise 3,5 milyarın üzerinde. Üstelik iklim değişikliğine bağlı olarak buzulların erimesi ve yükselen deniz seviyesiyle, sel ve taşkınların sayısı ve şiddeti artıyor. Su kirliliği ise krizin başka bir yüzü. Dünyada her sekiz saniyede bir çocuk kirli su kullanımına bağlı olarak hayatını kaybediyor (www.foodandwaterwatch.org). Yeryüzündeki hastalıkların %80'i kirli su kullanımına bağlı. Ve kirli su, tüm dünyada sıtma, AIDS, savaşlar ve trafik kazalarının toplamından daha çok sayıda çocuğun ölümüne neden oluyor (www.who.org).

TÜRKİYE'DE DURUM NE?

İklim değişikliği ve su krizi, Türkiye'nin de en önemli sorunu. Ülkenin 2011'deki seragazi salımları, 1990'a oranla %124,2 artış gösterdi. Hemen her senenin bir öncekinden daha sıcak olduğu Türkiye'de seller 1900'dan bu yana 1.342 insanın hayatına mal olmuş. Türkiye'de

Neoliberal su politikalarının hepsi özünde su varlıklarının korunmasını değil, kullanılmasının önünü açtığı için su hızla kirlenip tükeniyor. Suyun temizleme maliyeti arttığı için fiyatı da yükseliyor.

sel ve taşkınlar, can kaybı ve etkilenen nüfus açısından ikinci sırada yer alıyor. Dünya Yaban Hayatı Koruma Fonu (WWF) tarafından hazırlanan rapora göre Türkiye’de 40 C°’ye yakın sıcaklıklar mevsim normali olurken, tarım alanlarının %40’ı kuruyacak. Yağış miktarı azalırken, başta GAP bölgesi olmak üzere Türkiye’deki tüm nehirlerin taşıdığı su miktarı düşecek. Bu da kuraklığın yanı sıra büyüyen göç, çarpık kentleşme ve su adaletsizliği demek.

TÜRKİYE’NİN ÇÖZÜMÜ: SU POTANSİYELİNİ YÜZDE YÜZ KULLANMAK

Peki Türkiye, bu kadar büyük bir krizi çözmek için neler yapıyor? İklim değişikliğini yavaşlatmak için herhangi bir politika oluşturdu mu? Hayır. Aksine Türkiye 1990-2011 döneminde %124’lük seragazı artış hızıyla dünyada birinci oldu. Bu da yetmezmiş gibi ülkede, Avrupa kıtasının tamamında açılması planlanan fazla sayıda onlarca termik santrali açılması planlıyor. Su krizi için herhangi bir önlem alınıyor mu? Örneğin su varlıkları yeterince korunuyor mu? Yine hayır. Türkiye

son kırk yıl içinde sulak alanlarının yarısını kaybetti. Kalanlar da baraj ve HES inşaatlarıyla talan edilmekte. Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu, söz HES’leri savunmaya geldiğinde iklim değişikliğini hatırlayıp şunları söylüyor: “Bugüne kadar işletmeye aldığımız hidroelektrik santraller sayesinde yılda 40 milyon ton karbon salınımını önledik”.

Türkiye’nin su politikalarının temeli 1980’lerde Dünya Bankası ve IMF ile yapılan anlaşmalara dayanıyor. Türkiye bu anlaşmalara imza atarak kamusal yönetimi adem-i merkezileştirme ve daraltma; suyu ve su hizmetlerini ticarileştirme; ekonomik çıkar gruplarının su yönetimine doğrudan katılımını sağlama ve suyu küresel piyasa kurallarına göre yönetme gibi şartları da kabul etmiş oldu. Bu neoliberal politikalar ilmek ilmek örülürken, ülkedeki su krizi daha da büyüdü. Zira bu politikaların hepsi özünde su varlıklarının korunmasını değil, kullanılmasının önünü açtığı için su hızla kirlenip tükeniyor. Suyun temizleme maliyeti arttığı için fiyatı da yükseliyor. Dolayısıyla su bir yaşam hakkı olmaktan uzaklaşıyor.

Son dönemlerde suyla doğrudan veya dolaylı olarak ilgili olan yeni kanun ve yasa tasarılarına bakalım. Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) muafiyeti², su varlıklarının 49 yıllığına kiranlamasını mümkün kılan düzenlemeler, Elektrik Piyasası Kanunu, Tabiat ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanun tasarısı ve Su Kanunu tasarısı gibi hukuksal metinlerle suyu korumak değil, son damlasına kadar kullanmak yasal olarak zorunlu hale geldi. Nitekim AKP’nin 2023 hedefleri de ülkenin tüm su varlığının “yüzde yüz kullanılması”na yönelik. İşte dört bir yanda 2000’den fazla tamamlanmış, inşası süren ya da planlama aşamasında olan baraj, HES ve kuruyan nehirler. Su Kanunu tasarısında sadece ekonomik bir kaynak olarak tanımlanan suyun, sosyal ve kültürel boyutundan ve su hakkından bahsedilmiyor. İşte ne sokaktaki çeşmeden akan, ne de evdeki musluktan içilebilen, sadece PET şişe ve damacanalarda alınıp satılan su.

NEOLİBERAL SU POLİTİKALARI DÜNYAYI SARIYOR

Bu durum Türkiye’ye has değil. Aslında bütün dünyada suyu yoğun

olarak kullanan ve kirletenler sayısı onu bile bulmayan çok uluslu şirketlerin öncülük ettiği sermaye grupları. Özellikle 1990’larda ABD, Almanya, Fransa ve İngiltere gibi erken endüstrileşmiş ülkelerdeki bu şirketler kendi vatandaşlarına verdiği su hizmetlerden büyük kârlar elde etti. Bu kâr onları küre ölçeğinde çalışmaya yönlendirdi³. Çünkü su, üretiminin (çıkarılması ve işlenmesi) görece az masraflı olması ve hayati öneme sahip olması gibi nedenlerle dünyanın en kârlı birkaç sektöründen biriydi. Hatta iklim değişikliği ve su krizi, suyu daha da kârlı bir sektör haline getiriyordu. Aynı yıllarda şirketlerin, özelleştirme yanlısı hükümet temsilcilerinin, devlet bürokratlarının ve yerel yöneticilerin oluşturduğu bir Dünya Su Konseyi kuruldu (1996). Konsey’e göre su krizinin ana nedenleri “yüksek nüfus artışı”⁴, “suyun gerçek maliyetinin çok altında fiyatlandırılması ve buna bağlı olarak artan su israfı”⁵ ve “kamunun suyu yönetmedeki beceriksizliği”ydi (<http://www.wwc.org>). Dolayısıyla Konsey çözüm olarak suyun fiyatının artırılmasını ve su hizmetlerinin özel sektöre yönetilmesini savunuyordu. 1997’den bu yana üç senede düzenlenen Dünya Su Forumu ile birlikte suyun ticarileştirilmesi ve özelleştirilmesi hızla dünya çapında uygulanan bir politika oldu.

SU ADALETSİZLİĞİNDEN SU HAKKINA DOĞRU

Ancak neoliberal su politikaların uygulamaları tüm dünyada ekolojik yıkım ve ihtilaflara neden olarak su krizini daha da büyüttü. Bu da Bolivya’daki Cochabamba Su Savaşları⁶, Hindistan’da Narmada Hareketi⁷, Güney Afrika Cumhuriyeti’nde ön ödemeli su sayaçlarına karşı başlayan sosyal hareket⁸ ve İspanya’daki Yeni Su Kültürü Hareketi gibi muhalif seslerin yükselmesi sonucunu doğurdu. Şirketler ve devletlerin değil, halkın sesi “su adaleti” diye haykırıyordu. Her insanın yeterli miktarda temiz suya erişimi yaşam hakkının vazgeçilmez unsuruydu. İşte su hakkı, bu

muhalefetten doğdu. Uruguay⁹, Bolivya ve Güney Afrika gibi bazı ülkeler su hakkını kabul etti. Su hakkı 2010’da Birleşmiş Milletler’de kabul edilerek, 2012 Rio+20 Zirvesi Deklarasyonu’nda da yer aldı (<http://rio20.net>).

EKOLOJİK ADALET VE GELECEK İÇİN SU HAKKI

Su ve iklim krizlerinden beslenerek var olan kapitalizmin ürettiği politikalarla su tasarrufu değil, daha fazla su tüketimi gerçekleştirilmek isteniyor. Bu da suyun daha hızlı kirlenmesi, kirlenen suyun temizlenmesinin daha maliyetli bir hal alması ve dolayısıyla suyun fiyatının artması sonuçlarını doğuruyor. Su pahalandıkça, ona erişimdeki adaletsizlik de büyüyor. Aynı su adaletsizliği, Türkiye’de su krizini

çözmek şöye dursun yeniden yaratan kanunlar ve yasa tasarılarıyla sağlamlaşıyor ve büyüyor. Tüm yerellik vurgusuna rağmen, merkeziyetçiliği sağlamlaştıran; tam maliyet prensibi gereği olarak su hizmetlerinin her masrafını vatandaşa yükleyen; koruma-kullanma dengesizliğini kutsayan; kamu yararını, kısa vadeli ekonomik getirilerden ibaret sayan; ekolojik maliyeti görmezden gelen; ekolojik adaletsizliği kalkınmanın bedeli olarak kabul eden; ekolojik borcu gelecek kuşaklara ve diğer canlılara öteleyen bu kanunlar, politikalar ve uygulamalarla mücadele etmenin yolu su hakkını savunmaktan geçiyor. Herkesin ve her canlının ortak paydası olan su hakkı, muhtaç olduğumuz birleşmeyi ve politik güçlenmeyi sağlayacak en güçlü ve belki de tek araç.

Notlar:

- 1 Hamza Altınsoy (2009). İklim değişikliğinin tarım üzerine etkisi. <http://www.climatechange.boun.edu.tr/hamza.html>
- 2 Ilisu Barajı ve Muğla Yatağan Termik Santrali gibi yüzlercesi, toplum ve doğa üzerinde muazzam olumsuz etkilerine rağmen ÇED’den muaf tutuluyor.
- 3 Warner, J. (2008). Contested hydrohegemony: Hydraulic control and security in Turkey. *Water Alternatives* 1(2), 271-288.
- 4 Dünya Kaynakları Enstitüsü’ne göre 20 yy.’da küresel su tüketimi altı kat büyürken, dünya nüfusu sadece üç kat artmış (www.wri.org). Dolayısıyla nüfus artışı kadar, yüksek su ve enerji kullanımına dayalı yaşam biçimlerinin hakim hale gelmesi de artan su miktarını açıklamakta anlamlı.
- 5 Suyun maliyetinin altında ucuz satılmasının su israfına neden olduğu görüşüne ithafen Dikili Bekediyesi’nin uygulamasına bakılmalı. Dikili’de şebeke suyu hane başına aylık 13 m³e kadar bedava veriliyor. Ancak bu kota aşılsa, hanenin harcağı toplam su normal tarifieden hesaplanıyor. Bu uygulamadan önce yaz aylarında ciddi su sıkıntısı çeken belediye, artık önemli ölçüde su tasarruf sağlarken bunu yoksul vatandaşları cezalandırarak değil ödüllendirerek yapıyor.
- 6 Water Privatization Case Study: Cochabamba, Bolivia. *Public Citizen*. [http://www.citizen.org/documents/Bolivia_\(PDF\).PDF](http://www.citizen.org/documents/Bolivia_(PDF).PDF)
- 7 Vandana Shiva (2002). *Su Savaşları: Özelleştirme, Kirlenme ve Kar* (Water Wars – Privatization, Pollution, and Profit). Çeviren: Ali Kerem Sayse, İstanbul: BGST Yayınları.
- 8 G.J. Pienar ve E. Van der Schyff (2007). “The Reform of Water Rights in South Africa”. *Law, Environment and Development Journal* 3(2): 179-194. <http://www.lead-journal.org/content/07179.pdf>
- 9 David Hall, Emanuele Lobina, Violeta Corral, Olivier Hoedeman, Philip Terhorst, Martin Pigeon ve Satoko Kishimoto (Mart, 2009). “Public-public Partnerships (PUPs) in Water”. *Transnational Institute*. <http://www.waterjustice.org/uploads/attachments/WWF5-PUPs-%20FINAL-for%20web-Zlatan.pdf>

15000000+1

100. yılında Ermeni Soykırımı: Cengiz Alğan'la Röportaj

Ayşe Demirbilek

Ermeni Soykırımı Türkiye'nin uzun yıllardır aşamadığı çok da açık etmek istemediği daha diplomatik görülen bir sorunu gibiydi. Ama son yıllarda artık sokaklarda konuşulan, medyada tartışılabilen daha geniş kitlelerin ilgilendiği, üzerinde kafa yorduğu ama sanırım daha da önemlisi ERMENİ SOYKIRIMI VARDIR diyenler ile yoktur diyenlerin karşı karşıya oturabildiği bir hale gelindi. Bu noktaya nasıl gelindiği ile başlayabiliriz mesela?

Bu noktaya kolay gelinmedi. Çeşitli yayıncılık çabaları vardı ama 2005'te ilk kez kamuya açık bir konferans düzenlenmeye çalışıldı. Bilinen adıyla "Ermeni Konferansı" çok büyük bir infial yarattı. Her çevreden şiddetli tepkiler geldi. En çok hatırlanan tepki Cemil Çiçek'in "Arkamızdan hançerliyorlar!" sözüydü. Konferans iptal edildi. Sonra büyük zorluklarla düzenlenebildi.

2008 sonunda "Ermeni kardeşlerimden özür diliyorum" kampanyası düzenlendi. Bu da çok büyük tepki çekti. Genelkurmay Başkanlığı'ndan, Başbakanlığa kadar her türden devlet görevlisi açıklamalar yaptı. Alt tarafı internet üzerinden imza atılabilen, iki cümlelik bireysel bir imza metniydi. Bir tek Cumhurbaşkanı "ifade özgürlüğüdür" dedi. Ona da CHP milletvekili Canan Arıtmı "DNA'sını araştırın, Ermenidir" diye çıkıştı.

24 Nisan 2010'da ise ilk kez kamuya açık bir alanda, Taksim Meydanı'nda bizim düzenlediğimiz bir anma yapıldı. Ölüm tehditlerine varan tehdit ve hakaretlere maruz kaldık. Gazetelerde fotoğraflarımız yayınlandı. Oysa soykırım kelimesini bile kullanmamıştık.

Sonraki üç yılda bu anmalara tepkiler azaldı. Konu daha fazla tartışılır oldu. Adım adım ilerlendi diyebiliriz.

Ama hepsinden önemlisi Hrant Dink'in devlet eliyle katledilmesi ve arkasından gelen devasa cenaze töreni oldu. Kafes Eylem Planları'nı yapanların heveslerini kursaklarında bırakan bu dev gösteri derin

Soykırımları sadece yapıldıkları zaman dilimini değerlendirerek kavrayamayız. Eğer inkâr sürüyorsa soykırım da sürüyor demektir.

devletin yüzünde tokat gibi patladı. Yolu asıl açan budur.

Ermeni Soykırımı dersek ne olur? Tehcir dersek ne olur? Kıyım dersek ne olur? Tartışmalarını biraz açmak ve anlamak adına Ermeni Soykırımı demenin öneminden de kısaca bahseder misin?

Soykırımları sadece yapıldıkları zaman dilimini değerlendirerek kavrayamayız. Eğer inkârı sürüyorsa soykırım da sürüyor demektir. Soykırım bütünü sonuçlarıyla birlikte yüzleşmeden ve hesaplaşmadan onun ağır yükünden kurtulamayız. Soykırım tanımını kullanmayıp tehcir, kıyım, mukatele vb kavramlarını tercih edenlerin kendilerine göre çeşitli sebepleri var. Kimi resmi tezi sürdürmek için, kimi Ermeni meselesinde soykırım kavramının kullanılmasının hukuki zemini olmadığı için (BM Soykırım Sözleşmesi 1948’de imzalandığı için geriye dönük işlemiyor), kimi “onlar da bizi kesti” tezine inandırıldıkları için, kimisi de bilgisizlikten bu kavramları kullanıyor.

Oysa adına ne dersek diyelim ortadaki vaka değişmiyor. Yüzbinlerce insanın yasa çıkarılarak öldürülmesi gerçeği değişmiyor. Biz karpuz elma dedik diye o karpuz elma boyutuna inmiyor. Üstelik maruz kalan halkın kendisi bunu böyle adlandırıyorsa bize laf düşmez.

Ermeni Soykırımı ile ilgili sanırım en çok sorulan sorulardan biri arşivler sorusu. Osmanlı arşivleri, bunlara ulaşma yetkileri, saklı belgeler, Ermenistan’da bulunan belgeler... 100 yıla yakın bir süredir bu sorunun hala çözülemediği olması ve devlet tarafından herhangi bir açıklama yapılmıyor olması sence devlet geleceğini sürdürme ve inkar politikalarının devamı mı? Son yıllarda tüm yaşananlara rağmen sence devlet hala bu gerçeğin üzerini örtebileceğini düşünüyor mu?

Bu konuda resmi tezi sürdürmenin en önemli nedeni Emval-i Metruke meselesi, yani tehciye yollanan Ermenilerin el konulan malları, mülkleri meselesi. Türkiye Cumhuriyeti’ni kuran kişinin resmi konutu Çankaya Köşkü’nün bile Ermeni mülkü olduğunu düşünürsek konunun derinliği daha iyi anlaşılır. 1924 öncesi tapu kayıtlarına girişe izin verilmemesinin en büyük nedenlerinden biri bu çünkü. Cumhuriyet rejimi soykırımı uygulayan pek çok kişiyi ödüllendirdi. Ermenilerin evlerini, dükkânlarını, paralarını bunlara dağıttı. Ermeni Soykırımı’nın planlayıcısı Talat Paşa’nın anıt mezarı bugün hala özenle korunuyor ve üstelik mezara Çağlayan Adliyesi’nden, yani ‘adalet’in kapısından girilebiliyorsa ‘gelenek’ sürüyordur. Ne de olsa devlette devamlılık esastır.

Daha birkaç gün önce Hrant Dink davasının kilit ismi ve zanlısı olarak görülen Erhan Tuncel’in “görev” açıklaması sanırım devlet zihniyetinin ne noktada olduğunu gösterdi. Hrant Dink davasının geldiği nokta devletin Ermeni Soykırımı ile ilgili tutumundan ve tabii ki daha geniş hali ile azınlıklar politikasından bağımsız değerlendirilemez değil mi?

Aynen öyle. Ermeni Soykırımı’nda belgelere ulaşmaya nasıl izin verilmiyor, saklanıyorsa, Hrant cinayetinde de verilmiyor, saklanıyor. Ancak son yıllarda hükümet belirli bir yumuşama politikası izlemeye başladı gibi. Bakan Ömer Çelik diaspora Ermenilerine eve dönüş çağrısı yaptı mesela. Altı ne kadar dolu, koşulları nasıl olacak belirsiz bıraktı ama daha önce hiç olmamış bir şeydi. Vakıf mallarının iadesi konusunda da yetersiz de olsa belirgin ilerlemeler oldu. Adalet Bakanı başkanışmanı Adnan Boy-nukara Temmuz sonunda Star Gazetesi’nde yazdığı bir yazıda şunları söyledi:

“Türkiye’nin temel meselelerinden birisi olan, göç etmiş, göçe zorlanmış Ermeniler meselesi, yani 1915’de yaşanan olaylar konusunda da belirleyici olup olmayacağıdır. Ortaya çıkan değişim dikkate alındığında, bunun mümkün olduğu ve ‘Yeni

Ermeniler Meand Hore Md of Beyn Hor al

Türkiye'nin' kök salmasına imkân tanıyacak en temel konulardan birisinin de Ermeni meselesinin çözümü olduğu görülür." (27 Temmuz 2013, Star, Açık Görüş) Dışişleri başta olmak üzere bürokrasideki direnç sürüyor elbette. Dışişleri Bakanlığı 2015 için büyük karşı hazırlıklar yapmaya devam ediyor mesela.

Türkiye'de Ermeni Soykırımı'nda katledilenler soykırımdan 95 yıl sonra ilk kez 2010 yılında kitlesel olarak anıldı ve bu anma her yıl yapılmaya devam ediliyor. Bu eylemin Türkiye'nin dönüşmesi noktasındaki katkısını anlatır mısınız? Ermeni Soykırımı Anması yapmanızın ve bunda sürdürdüğümüz ısrarın nedeni nedir?

"Türkiye'nin dönüşmesi" abartılı olur ama bu konunun daha rahat tartışılır hale gelmesinde önemli bir rolü olduğunu düşünüyorum. Her türlü çaba çok önemli olsa da kamunun gözü önünde insanların sokakta anma yapabilmeleri en çarpıcı ve doğrudan sonuçları ortaya çıkarıyor. En azından merak

uyandırıyor. Anmaların düzenli olarak yapılmasının en önemli sonucu "normal" algılanmaya başlaması. Tabu olmaktan çıkıyor konu. Kişisel gözlemime göre Ermenilerde de "artık yalnız değiliz" hissi uyandırıyor.

100. Yılında Ermeni Soykırımı ile ilgili geniş bir çalışma başlattınız. Sanırım hem hukuki hem uluslararası alanlarda çalışmalar söz konusu. Ne durumda çalışmalar?

Bu yılki anmaya Cumhuriyet Türkiye'si tarihinde ilk defa Avrupa'dan çeşitli diaspora örgütlerinin temsilcileri bir delegasyon olarak katıldı. Bu çok önemli bir gelişmeydi. Anmanın ertesi günü şuna karar verdik: Bu mesele yılda bir gün düzenlenen anmalar veya birkaç kapalı salon toplantısı ile çözülemez. Uzun vadeli hedefleyen, istikrarlı ve kapsamlı bir kampanya sürdürsek kamuoyunu hazırlamaya ve devletin adım atmasına daha çok katkımız olacağını düşündük.

Temmuz başında geniş katılımlı bir forum düzenledik ve fikirleri topladık. Sonra düzenli toplantılar

ve çeşitli çevrelerden kişilerle görüşmeler gerçekleştirdik. Ekim ayı sonunda da bir danışma toplantısı düzenledik. Burada da görüşleri topladık. O sırada genç aktivistlerle çeşitli toplantılar düzenledik, bir kütüphane çalışması başlattık. İnternet ortamı için hazırlıklara başladık, materyaller toplamaya ve üretmeye başladık.

Avrupa'dan, ABD'den, Rusya'dan diaspora örgütleriyle temaslarda bulunduk. Aralık başında ben ve bir arkadaşımız daha Avrupa Parlamentosu'nda milletvekillerine ve diaspora örgütleri temsilcilerine bir sunum yapacağız. Konuyu uluslararası arenada tartışmanın önemi de büyük çünkü. Şimdi bir danışma ve bir de yürütme kurulu oluşturuyoruz.

Kampanya planladığımız şekilde ilerlerse 2014 başında kamuoyuna duyuracağız ve vites büyüteceğiz.

Milli burjuvazi: Soykırımla beslenen saksı organizması

Atilla Dirim

Saksıda burjuvazi yetiştirme politikası cumhuriyet devrinde de sürdürüldü. Ermeni ve Rum soykırımlarından elde edilen topraklar ve servet “milli burjuvaziye” aktarılmaya devam edildi

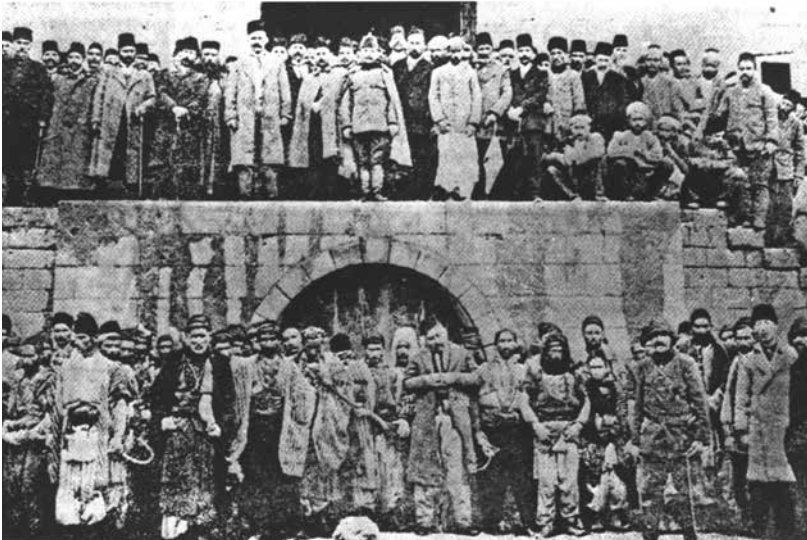
DÜNYANIN ilk Turan derneği, 1910 yılında Macaristan’da kuruldu. Bu dernek Hun, Fin, Ogur, Oğuz vb. birçok kavmin aslında Turan adı verilen efsanevi bir ülkenin halkını oluşturduğunu, Turan’ın sınırlarının Çin’den Adriyatik’e kadar uzandığını savunuyordu. Bu düşünce kısa zamanda Avrupa’nın birçok şehrinde örgütlenmiş olan Türk milliyetçilerinin Türk Ocağı, Türk Yurdu gibi dernekleri vasıtasıyla yaygınlık kazanmaya ve Osmanlı topraklarına taşınmaya başladı. İttihat ve Terakki Cemiyeti’nin 1913 yılında Bâb-ı Âli baskınından sonra imparatorluğu neredeyse 6 yıl boyunca tek başına yönettiği bir diktatörlük kurmasından sonra, Turancılık devletin resmi ideolojisi haline geldi.

Turan düşüncesinin arka planını, Almanya İmparatorluğu’nun yaklaşan emperyalist paylaşım savaşını görerek kendisine Rusya’yı arkadan kuşatacak bir müttefik arayışı içine girmesi oluşturuyordu. Almanya ile Osmanlı arasında 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren siyasi ve ekonomik ilişkiler giderek güçlenmeye başlamış, İttihat ve Terakki

döneminde ayyuka çıkmıştı. Osmanlı İmparatorluğu, Almanya’da “Enverland” (Enveristan) adıyla tanınmaya başlamıştı.

İttihat ve Terakki Cemiyeti, Turancılık projesi çerçevesinde “milli politikaları” hızla hayata geçirmeye başlamıştı. Turan’ı oluşturan geniş coğrafyada Türk/Müslüman/Sünni bir ulus devlet kurulması öngörülüyordu. İttihat ve Terakki’nin okullarında öğrencilere durup dinlenmeden Turan ülküsü aşılanıyor, ta Çin’e kadar uzanan topraklarda yaşayan kavimlerin arasında aslında bir fark olmadığı, bir başbuğun sancığı altında toplanmayı bekledikleri, bunun için her şeyin hazır olduğu anlatılıyordu.

İttihat ve Terakki’nin Ömer Seyfettin gibi propagandacılarının, Ziya Gökalp gibi teorisyenlerinin kaleminden yayılan bu düşüncelerin gerçekte bir ilgisi yoktu. Anadolu’da, Türkistan’da ve Orta Asya’da yaşayan insanların Turan hakkında herhangi bir fikirleri olmadığı gibi, Enver Paşa komutasında bir ordunun kendilerini kurtarmaya gelmesini de beklemiyorlardı. Turan düşüncesinin maddi temellerinin oluşturulması için, İttihat ve Terakki yöneticileri devasa bir toplum mühendisliği projesini uygulamaya giriştiler. Bugüne dek tam olarak araştırılmayan bu toplum mühendisliği projesi, Türk/Müslüman/Sünni ulus devletin kurulabilmesi için bu konsepti uymayan Hristiyan halkların ortadan kaldırılmasını, Hristiyanlardan boşalan yerlere Balkanlardan ve Kafkasya’dan getirilen Müslümanların yerleştirilmesi ve yine Hristiyanların el konulan servetlerinin Müslümanlara aktarılmasıyla milli burjuvazinin oluşturulması amacını güdüyordu.

Edirne'ye kadar olan Balkan topraklarının neredeyse tek bir çatışma yaşanmadan boşaltılması, bu konseptin bir parçasını öngörüyordu. Balkan ülkelerinden Anadolu'ya akın eden yüzbinlerce perişan ve sığınacak başka yeri kalmayan muhacir, İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin "Türk'e Türk'ten başka dost yoktur" ve "Vatan ne Türkiye'dir Türklere ne Türkistan; Vatan büyük ve müebbed bir ülkedir: Turan" propagandalarının somut kanıtı olarak sunuluyordu.

Bu esnada Osmanlı İmparatorluğu'nun maddi durumu tam bir felaketti. 1914 yılında savaşa girildiğinde toplam dış borç 156,4 milyon altın Osmanlı lirasıydı. Savaşın başlamasından sonra oluşan yeni giderler, ancak Almanya ve Avusturya'dan yüksek borçlar alınmasıyla karşılanabildi. Bu aşırı dış borçlanma ve sürekli para basılması politikası, enflasyonun giderek yükselmesine neden oldu. Başta temel gıda maddeleri olmak üzere, hemen bütün tüketim mallarının fiyatları büyük bir hızla arttı. Bu durum gelir dengesini altüst etti, yoksulluk ve sefalet sıradanlaşmaya başladı. 1915 yılında enflasyon %300 seviyelerine ulaştı; un, yağ, şeker, süt gibi besin maddeleri karneye bağlandı. Bunların birçoğu tezgah altına indi ve karaborsa günlük hayatın bir parçası oldu.

İttihat ve Terakki Cemiyeti, bu genel tablo çerçevesinde sosyal ve ekonomik politikalarını uygulamaya koymaya başladı. İTC'nin ekonomi politikaları Friedrich List'in düşüncelerine göre şekilleniyordu. Politik Ekonominin Ulusal Sistemi adlı eseriyle tanınan List, genç ulus-devletlerin ekonomik anlamda serbest piyasaya geçmeden önce güçlenmeleri gerektiğini, bunun için de koruyucu bir politika izlemeleri gerektiğini söylüyordu. Genç ulus devletin yeni doğmakta olan sanayisi yeterince güçlenmeden örneğin İngiltere gibi güçlü kapitalistlerin oyun sahasına girdiği takdirde hızla yok olabilirdi; bu yüzden milli

burjuvazi ve milli sanayi önce himaye edilip güçlendirilmeli, ardından serbest piyasaya geçilmeliydi.

İTC'nin en önemli teorisyenlerinden Ziya Gökalp de aynı şekilde serbest piyasanın İngiltere'nin işine yarayacağını söylüyor, bu yüzden milli bir burjuvazi yaratılması için devletin bütün imkanlarının seferber edilmesi gerektiğini söylüyordu. Bu doğrultuda çalışmalar hızla başlatıldı. Türk/Müslüman/Sünni çevrelerin sermaye birikimini sağlaması için çeşitli uygulamalar hayata geçirildi. 1914 yılında, Osmanlı'nın savaşa girmesinden önce kapitülasyonlar kaldırıldı. Müslüman sanayicilere gümrük ve vergi muafiyeti sağlandı. Fabrika kurmak isteyenlere büyük teşvikler verildi. Fabrika arsaları bedava dağıtıldı. Yabancı ve "yerli yabancı" şirketlere bürokratik engeller çıkartıldı; Müslüman personel çalıştırma ve bu şirketlerde Türkçe'nin zorunlu olması uygulamaları getirildi. Hatta bu şirketlerin tabelalarının bile Türkçe yazılması zorunlu hale getirildi. Türk/Müslüman/Sünni sanayicilere kredi sağlamaları için yeni milli bankalar kuruldu. İthalat ve ihracatın Müslümanlara geçmesi için gereken yasal düzenlemeler yapıldı.

Bütün bu işlerin gerçekleştirilmesi için gereken taşınır ve taşınmaz mallar ise Anadolu Hristiyanlarından sağlandı. Ege ve Pontus yörelerinde örgütlenen çeteler, Hristiyan halkı türlü terör eylemleri ve katliamlarla, her şeylerini bırakarak kaçmaya zorladı. 1915 yılından itibaren de düşmanla işbirliği yaptıkları, iç düşman oldukları, dış mihrakların maşalığını yaptıkları, her an ihanet edebilecekleri gibi gerekçelerle yüzbinlerce Ermeni imparatorluğun insan yaşamına uygun olmayan bölgelerine tehcir edildi; ancak kabilelerin büyük kısmı yola çıktıktan az sonra devlet gözetimindeki çeteler tarafından katledildiler. Çıkarılan özel Emval-ı Metruke kanunuyla Ermenilerin servetlerine el konuldu. Bunların bir kısmı Türk/Müslüman/Sünni kimliğini kabul

etmeleri karşılığında soykırıma katılan yerli eşraf ve ileri gelenlere dağıtıldı, bir kısmı alınan borçların karşılığı olarak Almanya'ya aktarıldı ve yine önemli bir kısmı "saksıda yetiştirilen" milli burjuvaziye aktarıldı. Aynı durum Anadolu ve Pontus Rumlarının da başına geldi. Yüzbinlerce Rum ihanet edebilecekleri gerekçesiyle ülkenin iç kısımlarına tehcir edildi, servetlerine el konuldu, büyük kısmı katledildi.

İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin milli burjuvazi yaratma politikası bir ölçüye kadar başarılı oldu. Olağanüstü koşullarda kapitalizmin ruhuna aykırı olarak saksıda yetiştirilen burjuvazi, gereken altyapıya, tecrübeye ve donanıma sahip olmadığı için büyük ölçüde başarısızlığa uğradı. Hristiyanların Anadolu'dan yok edilmesinden sonra, ülkede büyük bir yokluk, kıtlık, sosyal ve ekonomik çöküntü yaşandı. Savaşın kaybedilmesiyle birlikte Turan politikaları çöktüyse de, İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin içinde başını Mustafa Kemal'in çektiği ve Enver Paşa'ya muhalif olan kanat, duruma kısa sürede hakim oldu. Saksıda burjuvazi yetiştirme politikası cumhuriyet devrinde de sürdürüldü. Ermeni ve Rum soykırımlarından elde edilen topraklar ve servet "milli burjuvaziye" aktarılmaya devam edildi; kimi hamallıktan holding sahibi olduğu masallarını anlatırken, kimi de üzerinde kiliselerin bulunduğu geniş toprakların nasıl olup da kendisine geçtiğini açıklayamadı.

Milli burjuvazi yetiştirme politikaları, bu güne dek Ermeni ve Rum soykırımlarının bir tabu olarak gelmesini sağladı. Hrant Dink'in katlinden sonra sokağa dökülen yüz binlerce insanın öfkesi bu tabunun perdesinin aralanmasını sağladı. Bu perdenin tümüyle açılması için gösterilecek her çaba, kapitalist Türkiye devletin kanlı temellerinden bir tuğla daha çekilmesi anlamına geliyor .

10 Soruda Ermeni Soykırımı

Hazırlayan:
Cengiz Alğan

Soykırım (genocide) kavramının mucidi Rafaël Lemkin çalışmalarına 1915-17 Ermeni Soykırımı'nın ilham verdiğini söyler. Lemkin'e göre soykırım iki aşamadan oluşur: Ezilen gruba has özelliklerin ve niteliklerin ortadan kaldırılarak yok edilmesi; ardından ezen güçlünün ulusal niteliklerinin ezilen gruba zorla kabul ettirilmesi. Bu durum, yaşamasına müsaade edilen ezilen gruba uygulanır; ya da bu grubun yaşadığı bölge tamamen boşaltılarak, ezen gruba ait kişiler buralara yerleştirilerek kolonileştirme başlatılır.

Aşağıda Ermenilere reva görülenleri, “1915'te Ermenilere olan neydi?” sorusunun cevabını resmi tarihin bize anlattıklarından farklı bir yaklaşımla ele alıyoruz.

1. ERMENİLER SAVAŞTA İSYAN MI ETTİ?

İttihat ve Terakki (İTC) Hükümeti'nin I. Dünya Savaşı'na katılma kararı vermesinden sonra İstanbul'da toplanan Ermeni Milli Meclisi, savaşta Osmanlı'ya sadık kalacağını ve askeri ihtiyaçlar da dâhil devletin her türlü ihtiyacına koşacağını ilan etti.

Taşnaksutyun ise 12-14 Ağustos 1914 tarihleri arasında Erzurum'da düzenlenen 8. Kongresi'nde Osmanlı Ermenilerinin savaşta kendi devletinin yanında yer alacağını belirtti.

21 Ağustos 1914 tarihinde düzenlenen Hınçak Partisi'nin 3. Kongresi de herhangi bir isyan çağrısı yapmadı. Savaşın İTC'nin dağılmasına yol açarak ülkeyi sarsabileceğini, Ermenilerin durumunu kötüleştirebileceğini savunarak, savaştan duydukları rahatsızlığı bildirdi.

Dörtöyl ve Zeytun civarında Şubat 1915'te gerçekleşen çatışmalara isyan deniliyor. Oysa bu çatışmalar asker kaçakları ile Osmanlı jandarması arasındaydı. Bölgedeki Ermeni köylüler

ayaklanmak bir yana, bu kaçakların teslim olmaları konusunda arabuluculuk yapıyordu. Buna rağmen ilk sürgün bu bölgede gerçekleşti.

Van'da ise Ermeniler ayaklandı. Ama Van'daki ayaklanmalar soykırım kararının alınıp uygulamaya sokulmasından sonra başladı. Ayaklanma öncesi ve sırasında Van Valisi Cevdet Bey'in bölge halkına çektiği zulmün ayrıntıları hem Osmanlı belgelerinde, hem de resmi tarih anlatısı içindeki kitaplarda bulunabilir.

Dönemin Erzurum Valisi Tahsin Bey durumu “*Van'da ihtilal olmazdı ve olamazdı. Kendimiz zorlaya zorlaya şu içinden çıkamadığımız kargaşalığı meydana getirdik ve Şark'ta orduyu müşkül duruma soktuk*” sözleriyle ifade eder.

2. TEHCİR Mİ SOYKIRIM MI?

Osmanlı hükümeti sürgün yollarının güvenli olmadığı konusunda defalarca bilgilendirilmiş, kabilelere yapılan saldırılardan ve meydana gelen ölümlerden haberdar edilmiş ve hiçbir önlem almadan sürgünlere devam etmiştir.

Tehcir kararını uygulamak istemeyen vali, mutasarrıf ve kaymakamların önerileri dikkate alınmadı. Israr eden devlet görevlileri görevlerinden alındı, kızığa çekildi ya da Teşkilat-ı Mahsusa'nın cinayetlerine kurban gitti.

Güya bu sevk kararı imparatorluk için tehdit oluşturan Ermenilerin güvenliği tehdit etmeyecekleri bir bölgeye sürgün edilmeleri içindi. Oysa Ermeniler bir yabancı devletle asgari seviyede iletişimde bulunabilecekleri, Osmanlı'ya 'hıyanet' etme

işlenen cinayetler ya da katliamlar değildir. Soruşturmalarda hedef alınanlar yolsuzluk yapanlardır. Tehcir kararıyla birlikte Ermenilerin geride bıraktıkları malların devletin kontrolünde olduğu bildirilmiştir. Bütün mülkler komisyonlar aracılığıyla kayıt altına alınacak ve devlet tarafından idare edilecektir. Devlet memurlarının mallara el koymalarına yasak getirilmiştir. Buna rağmen, pek çok yerel idareci ve memur Ermenilerin mallarını zimmetlerine geçirdi. Bunlar yargılandı.

maliyeti bile Ermenilerin mallarından, yani 'emval-i metruke bütçesi'nden karşılandı. Talat Paşa, iaşe ve iskân sorumlu Şükrü Kaya'nın, Ermenilerin kitlesele olarak kendi sürgünlerini finanse etmeleri fikrini Ekim 1915'te onayladı. Ermeniler sürgün sırasında rüşvet vermekten ve gasp edilmekten dolayı mali açıdan tükendiler. Bu nedenle, İTC yönetimi, finansman politikasını değiştirdi ve tehirci emval-i metrukeden finanse etmeye başladı.

kapasitelerinin en az olduğu Kayseri, Eskişehir gibi bölgelerden dahi sürülmüşlerdir. Sürüldükleri Suriye'nin Der Zor bölgesi Fransızların uzun yıllardır kendilerine müdahale alanı yaratmaya çalıştıkları, savaşın ve emperyal oyunların tam göbeğinde bir bölgedir.

3. ERMENİLERE KÖTÜLÜK EDENLER CEZALANDIRILDI MI?

Savaş sırasında Talat Paşa'nın bazı görevlileri Divan-ı Harb-i Örfi yoluyla yargıladı ve bazılarını idam ettirdiği doğrudur ama yapılan soruşturmalardan hiçbirinin nedeni

Yargılamalarda katliamlarla ilgili sorular gündeme getirilmedi. Yalnızca yağma ve zimmete geçirilen mallarla ilgili sorular soruldu. Bir soruşturma raporunda gördüğü cinayetleri anlatan bir şahidin komisyon başkanı tarafından azarlandığı, sadece yolsuzlukla ilgili sorulan soruya cevap verilmesinin istendiği ve ısrarla cinayetlerden bahsettiği için dışarı atıldığı kayıt edildi.

4. DEVLET TEHCİRE YOLLANANLARA YARDIM ETTİ Mİ?

Sürülen Ermenilere maddi açıdan yardım etmek bir yana, tehcirin

5. MÜLKLERİN BEDELLERİ SAHİPLERİNE ÖDENDİ Mİ?

Ermenilere ait malların satış bedellerinin sahiplerine iade edildiği iddiası temelsizdir. Devlet bu mülklerin bir kısmını, bedava denecek fiyatlarla satışa sundu. Önemli bir kısmı ise orduya giysi ve iaşe temin edilmesi, muhacirlerin iskân edilmesi gibi amaçlarla kullanıldı. İdarecilerden sıradan halka kadar geniş bir kesim mülkleri yağmalayıp gasp etti. Cumhurbaşkanlığı Köşkü'nün bile Ermeni bir aileye ait olduğu, onbinlerce okul, kilise, vakıf binası ve özel mülkün bugün bile harap

vaziyette ve terk edilmiş kaldığı düşünülürse el koymanın boyutları daha iyi anlaşılacaktır. Bu konuda Uluslararası Hrant Dink Vakfı'nın hazırladığı "2012 Beyannamesi, İstanbul Ermeni Vakıflarının El Konan Mülkleri" adlı kapsamlı çalışması bir örnek olarak incelenebilir.

6. KAÇ KİŞİ ÖLDÜ?

Tehcir edilenlerin ve insani kaybın sayısını az gösterme eğilimi Murat Bardakçı'nın Talat Paşa'nın Evrak-ı Metruke'sini yayımlamasıyla çöktü. Talat Paşa tehcir sırasında vilayetlere telgraflar çekerek, ne kadar Ermeni'nin sürüldüğüne, ne kadarının kaldığına ilişkin bilgileri istedi. Paşa'nın listesine göre tehcir edilen Ermenilerin sayısı 924 bin 158'dir. Listede İstanbul, Van, Antalya, Eskişehir ve Urfa gibi bazı vilayetler de yoktur.

Resmi tarihin baz aldığı 500 bin rakamı, Suriye çöllerindeki kamplara ulaşabilenlerin sayısıdır. Talat Paşa'nın defteri temel alındığında bile 400 binden fazla Ermeni'nin sürgün bölgesine ulaşmadığı çok açıktır.

7. TEHCİR SAVAŞ BÖLGELERİYLE Mİ SINIRLIYDI?

Zeytin ve Dörtöl bölgelerindeki Ermeniler, asker kaçaklarıyla mücadele bahane edilerek iç bölgelere sürüldü. İlk etapta Dörtöl civarındaki Ermeniler Konya'ya tehcir edildi. 8 Nisan 1915 tarihiyle birlikte Zeytin ve Maraş'takiler de iç bölgelere sürülmeye başlandı. Bu sürgünlerin geçici savaş tedbirleri olmadığı, Nisan ayının ortasında Ermenilerden boşalan yerlere Müslüman muhacirlerin yerleştirilmesinden anlaşılmaktaydı. Haziran 1915'te nüfusu Müslümanlaştırılan Zeytin'un adı da Süleymanlı olarak değiştirilmişti.

Sürgünlerin aylar öncesinden başladığının bir diğer kanıtı da 31 Mayıs 1915 tarihinde kabul edilen Meclis-i Vükela kararıdır. Bu kararda tehcir uygulamasından bahsedilirken "nakl-ü iskanına mübaşeret ve devam edilmekte" deniyor; yani bu tarihten önce tehcir uygulamasına zaten başlanmıştı.

Tehcirin kanunlaştırılması, diğer ülkelerin Osmanlı yöneticilerinin kırımlardan sorumlu tutulacağına ilişkin notalar vermeye başlamalarından sonraydı. Tepkiler karşısında Talat Paşa süren uygulamaya yasal kılıf uydurma çabasına girdi ve sorumluluğu kendi üzerinden atarak hükümet meselesi haline getirdi.

8. DER ZOR NASIL BİR YERDİ?

Der Zor'un yerleşime elverişsiz, çöl niteliğinde bir bölge olduğunu Osmanlı idarecileri biliyordu. Savaş öncesi Osmanlı çeşitli coğrafyalardan sürülen ya da göç eden Müslüman muhacirleri iskân etme sorunuyla karşı karşıyaydı. Muhacirlerden bir kısmının Der Zor bölgesinde iskan edilip edilemeyeceği soruşturuluyordu. Der Zor mutasarrıfı Lütfi Bey bölgenin iskâna elverişli olmadığını belirten bir rapor hazırladı. Çöl niteliğindeki bölgeler yerleşime elverişsizdi. Müslüman muhacirlerin Ege ve Trakya bölgesindeki Rum köylerine yerleştirilmesini eleştiren mebus Emanüelidi Efendi, Üsküdar'dan Basra'ya kadar boş bir sürü arazi olduğunu belirtmiş ve muhacirlerin buraya yerleştirilmesini önermişti.

Talat Paşa bu öneriyle ilişkili olarak "Bu muhacirleri dedikleri gibi oralara gönderip çöllere serpecek olsaydık oralarda cümlesi aklıktan ölecekti" diyerek iskân için ne derece

uygunsuz olduğunu itiraf etmişti. Aynı Talat Paşa 10 ay sonra Ermenilerin Der Zor'a sürülmesine bizzat karar verdi.

9. 24 NİSAN'DA TUTUKLANANLAR ELEBAŞLARI MIYDI?

Bu iddiada sözü edilen 240 kişi, Ermeni ileri gelenlerine karşı düzenlenen bir operasyonla tutuklandı. Birkaç gün içerisinde sayıları 2345'e ulaşan tutuklamalarla Ermeni mebuslardan şairlere Ermeni toplumunun, deyim yerindeyse 'beyni' hedef alındı. Bu kişiler tutuklanmalarını takiben Ayaş ve Çankırı'ya sürüldü. Haklarında hiçbir yargısal süreç başlatılmayan tutuklulardan 761'i öldürüldü. İlk etapta tutuklananlar arasında II. Meşrutiyet'in ilanından itibaren İTC ile çeşitli ittifaklar yapan ve yasal parti statüsündeki Taşnaksutyan ve Hınçak partilerinin üyeleri de vardı. Bazılarının hiçbir örgütle ilişkisi yoktu. Bu kitlesel tutuklamaların hedefi Ermeni toplumuna yönelik imha politikasının uluslararası kamuoyuna aktarılmasını önlemektir.

10. MALTA MAHKEMELERİ İTTİHAÇÇILARI AKLADI MI?

Paris Barış Konferansı'nda, İngiltere'nin ısrarıyla savaş suçlularının yargılanmasına başlandı. Bazı İTC yöneticileri ve yerel idareciler, Osmanlı Devleti'nin savaşa sokulması, tehcir sırasında Ermenilerin kırırma uğratılması gibi suçlarla tutuklandı.

Bu süreçte, İngiltere, Osmanlı Devleti'nin yargılamaları hakkaniyetle gerçekleştiremeyeceğini ve tutuklanan kişilerin serbest bırakılacağını düşünüyor ve bu kişilerin Osmanlı toprakları dışına çıkarılmasını istiyordu. Bu teklif müttefik güçlerce kabul görmedi, özellikle Fransa bu teklife çok

sert tepki gösterdi. Bu tartışmalar sırasında, Boğazlıyan Kaymakamı Kemal Bey idam edilip, Türk milliyetçisi bir grup idamı protesto edince, İngiltere bazı tutukluların Malta'ya sürülmesine karar verdi.

İngiltere 240 kişiyi savaşla ilişkili suçlardan müttefiklerin kuracağı bir mahkemede yargılamak istiyordu; bunlardan 70'i Malta'da tutukluymuş, diğerleri ise aranıyor. İngiliz Başsavcılığı, Ağustos 1920'de Malta'daki tutukluları tutuklanma gerekçelerini oluşturan suç iddialarına göre üç sınıfa ayırdı:

- 1.İngiliz savaş tutsaklarına kötü davrananlar,
- 2.Sürgün, yağma ve kırim suçu işleyenler,
- 3.Mütarekeyi ihlal yoluyla siyasi suç işleyenler.

Başsavcılık, bu kişilerden sadece birinci grupta olanların kendi yargılama alanına girdiğine, diğer tutukluların müttefiklerin ortak mahkemelerince yargılanmalarına karar verdi.

İngiltere, bir yandan Malta'daki tutukluların yargılanması için müttefik devletleri ikna etmeye çalışırken, bir yandan da Anadolu'da bulunan 24 İngiliz savaş esirini kurtarmak için siyasi otoritelerle müzakere ediyordu. Ankara ile müzakereler Milli Mücadele'deki gelişmelere paralel olarak gelişti. Amaç takas yoluyla İngiliz savaş esirlerini kurtarmaktı.

Bu süreçte esirler meselesi İngiltere Hükümeti'ni iç siyasette sıkıştırma-ya başlamıştı. İngiltere Hükümeti Türk-Yunan Savaşı'nın Kemalistler lehine ilerlemeye başlamasıyla bütün tutsakları İngiliz esirlerine karşılık serbest bırakmaya karar verdi. 30 Ekim 1921'de 24 İngiliz esirine karşılık, bütün Malta tutsakları serbest bırakıldı.

Malta sürecinin İTC'yi uluslararası hukuk nezdinde aklayan bir anlam taşımadığı ortadadır:

- 1.Malta uluslararası bir yargılama zemini değil, İngiltere hükümetinin -başta Anadolu'nun işgalini

kolaylaştırmak olmak üzere- siyasi amaçlarla meydana getirdiği politik bir mekanizmadır.

- 2.Malta sürecinde başsavcılığın kırım, sürgün ve yağmadan suçlanarak tutuklananlara ilişkin tek kararı bu kişilerin İngiliz mahkemelerince değil uluslararası bir mahkeme tarafından yargılanması gerektiğidir. Malta'da bu kişilere ilişkin ne dava açılmış, ne de haklarında hüküm verilmiştir.
- 3.İkinci gruptaki kişiler hukuken kırım, yağma ve sürgün suçlarından beraat etmediler; bir esir takası antlaşması uyarınca serbest bırakıldılar.

SOYKIRIM SUÇUNUN ÖNLENMESİNE VE CEZALANDIRILMASINA DAİR SÖZLEŞME'ye göre soykırım suçunun tanımı:

Madde 2- Bu Sözleşme bakımından, ulusal, etnik, ırksal veya dinsel bir grubu, kısmen veya tamamen ortadan kaldırmak amacıyla işlenen aşağıdaki fiillerden her hangi biri, soykırım suçunu oluşturur.

- a) Gruba mensup olanların öldürülmesi;
- b) Grubun mensuplarına ciddi surette bedensel veya zihinsel zarar

verilmesi;

c) Grubun bütünüyle veya kısmen, fiziksel varlığını ortadan kaldıracağı hesaplanarak yaşam şartlarını kasten değiştirmek;

d) Grup içinde doğumları engellemek amacıyla tedbirler almak;

e) Gruba mensup çocukları zorla bir başka gruba nakletmek.

(Birleşmiş Milletler Genel Kurulu bu sözleşmeyi 9 Aralık 1948'de kabul etmiş, Türkiye 23 Mart 1950'de onaylamıştır)

Lenin, özgürlük ve örgütlenme

Şenol Karakaş

ÖNDE GELEN marksist devrimcilerden Tony Cliff, sosyalizm mücadelesinin, egemen sınıfın fikirlerinin bölücü etkisine karşı, işçi sınıfının daha bilinçli kesimlerinin işçilerin geri kalan kesimini kazanma mücadelesi olduğunu söylüyordu. Bu, sınıf mücadelesinin en kritik yanına işaret eden bir zorluk aynı zamanda. Egemen sınıfın fikirleri, sadece 24 saat işleyen propaganda mekanizmaları aracılığıyla değil,

eğitim, gelenekler ve aile gibi sosyal yaşamın gündelik pratiklerinde de etkiye sahip.

Bu zorluk, Engels'in özenle vurguladığı gibi, sınıf mücadelesinin ideolojik düzeyinin neden önemli olduğunu da gösteriyor. Egemen sınıfın fikri hegemonyasına karşı, işçi sınıfının bir bütün olarak kazanmasını hedefleyen fikirlerin, sürekli tartışılması, işçilerin ve aktivistlerin kendi deneyimlerinden süzülerek, mücadele eden işçilerin saflarında hakim fikirler haline gelmesi için çalışmak, özgürlük mücadelesi açısından bir zorunluluk. Bu mücadeleyi küçümsemek, bir gelenek

Lenin'in mücadele ve fikirlerinden yararlanmasını bilmeyen hiçbir özgürlük mücadelesi, kalıcı bir kazanım elde edemez.

haline geldi. Küçümsenen, sadece örgütlenmek fikri olmadı, işçi sınıfı merkezli fikir ve eylem geleneği de küçümsendi.

Özellikle, işçi sınıfının bütünün, egemen sınıfın bütün kurumlarını dağıtarak iktidarı kendi ellerinde toparlaması gerektiği konusunda yaptığı tarihsel hamleyle, zafer kazanan ilk sosyalist devrimin, Rusya'da 1917 yılında gerçekleşen toplumsal ayaklanmanın liderliğini yapan Bolşevik Parti ve bu parti safalarında neredeyse destansı bir mücadele veren Lenin'in fikirleri, bu küçümseyici yaklaşımdan en fazla pay alan gelenek oldu.

Özgürlük mücadelesi ve leninizm, neredeyse yan yana kullanımı yasaklanan iki kavram!

Bunun birinci nedeni, üzerinde yeniden daha sık durmak zorunda olduğumuz stalinizm. Stalinizm gibi, karşı devrimci bürokratik bir sınıfın devlet kapitalisti egemenliğinin teorik ve pratik ifadesi olan

bir geleneği, leninizmin devamacısı olarak algılamak, yani stalinizmi sosyalizmle eşitlemek ve Lenin'in fikirlerinin stalinizmin ceberrut uygulamalarına cevaz verdiği yönündeki görüş, sorgulanamaz, hakim görüş halindedir.

Leninizmi tarihin tozlu sayfalarında görünmez kılmaya çalışan eğilimin güçlenmesinin nedeni sadece bu değil. Güncel bir neden daha var, o da, mücadele içinde ortaya çıkan sol reformist fikirlerin, leninizmde aşırı bir keskinlik görmesi ve bu keskinliğin etkisiz kılınmak istenmesi.

21. YÜZYILDA LENİNİZM

Ekim devriminin üzerinden neredeyse 100 yıl geçti. O günlerde, "henüz tweet atma şansının olmadığı teknolojik koşullarda gerçekleşen bir devrimin bugün bize ne gibi bir katkısı olabilir" sorusu Lenin'in fikirlerine mesafeyle yaklaşılmasında belirleyici oluyor.

Bütün bu fikirlere karşı, en sonunda söyleyeceğimi en başta söylemek gerekirse, Lenin'in mücadele ve fikirlerinden yararlanmasını bilmeyen hiçbir özgürlük mücadelesi, kalıcı bir kazanım elde edemez. Daha da önemlisi, Lenin'in parti ve sınıf mücadelesi arasındaki ilişkiyi kavrayışından beslenmeyen, yola çıkmayan ve bu ilişkinin özünü dönemin mücadelesi içinde örgütsel bir pratiğe dönüştüremeyen hiçbir siyasi gelenek, kapitalizme karşı mücadelenin kalıcı bir zafere dönüşmesine yardımcı olamaz.

Lenin'i çürütmek için kafa yoranlar, başarı kazanmak için atmaları gereken asıl adımı, yani kapitalist üretim sürecinin marksist eleştirisini gözden geçirmek ve bu eleştiriye çürütmek zorundalar. Çünkü Lenin'in fikirlerini bugün güncel kılan, tam da Lenin'in Karl Marx'ın kapitalizm eleştirisine yaslanması, Kapital adlı eseri bir başvuru kaynağı olarak kullanma beceresini göstermesiydi. Lenin'i silikleştirmeye çalışanlar, kapitalizmin uzlaşmaz

sınıfların mücadelesi tarafından şekillendiğini, sınıflar mücadelesinin bir kutbunda yer alan işçi sınıfının, mülksüzleştirilenleri mülksüzleştirme yeteneği taşıyan devrimci bir sınıf olduğunu görmezden geliyorlar. Eylemlerini bu sınıfın eylemiyle birleştiremeyen, bu sınıfın eylemine destek olmayan, bu sınıfın eylemi tarafından içerilmeyen toplumsal güçlerin hareketinin, radikal değişiklikler yaratmasının imkansız olduğu gerçekliğini silikleştirmeye çalışıyorlar.

Chris Harman'ın "Yeniden Lenin: Bir Hakikat Siyasetine Doğru" kitabını eleştirirken yazdığı gibi, sol akademinin zirvelerinde dahi, Lenin, Rus devrimi ve bolşevikler hakkında yalan yanlış, hiçbir tarihsel gerçeğe yaslanmayan fikirler ortalıkta geziniyor. Yine Harman'ın aktardığı gibi, Alain Badiou'nun Lenin'i Mao'nun öncülü olarak göstermesi, Negri'nin "Lenin'in biyopolitiğinin, artık işçi sınıfının var olmadığı bir dünyada Lenin'i aşan çelişkilerde kendini ifade ettiğini" söylemesi ya da devrim kavramının ve sınıf perspektifinin ortadan kalktığının tartışmasız bir doğru gibi dile getirilebilmesi, Lenin'in marksizmin devrimci çekirdeğine sahip çıkarken antikapitalist bir dönüşümün gerekli ve zorunlu olduğunu kanıtlayan eylemini bugün sahiplenmenin önemine işaret ediyor.

Türkiye'de Gezi eylemleri, Arap devrimleri, Brezilya'da isyan dalgası, Yunanistan'da kemer sıkma politikalarına karşı grevler, son bir kaç yılda İspanya'da, ABD'de hem grevler hem de "İşgal et!" eylemleri, 21. yüzyılın erken döneminde sınıflar mücadelesinin ne kadar sertleşeceğini gösteriyor. Ama görünen sadece küresel sınıf mücadelesinin ne kadar sertleşeceği değil. Gelişmeleri tetikleyen temel dinamik, küresel kapitalizmin krizi. Chris Harman'ın vurguladığı gibi, "İstikrarsız bir dünyada yaşıyoruz, istikrarsızlık artacak gibi. Bir milyar insanın her gün açlık çektiği bir dünyada yaşıyoruz, açlık artacak

gibi. Çevreyi tahrip eden bir dünyada yaşıyoruz, çevre tahribatı artacak gibi. Gelişmiş sanayi ülkelerinde bile insanların eskisinden mutsuz olduğu bir dünyadayız. Mutsuzluk artacak gibi.” (Zombi Kapitalizm) Harman bu satırları 2008’de patlayan küresel krizin ilk yılında yazmıştı ve artan mutsuzluk, artan bir öfkeyle birleşti ve dünya yeni bir devrim dalgasıyla, mücadele dalgasıyla sarsılmaya başladı.

Ama her mücadele, aynı zamanda, mücadele halindeki fikirler demektir. Bu mücadeleler içinde, sosyalizmin işçi sınıfının kendi eyleminin ürünü olacağını savunanların müdahalesinin yetersizliği, kapitalizmin yarattığı öfkenin kapitalizmi aşacak bir toplumsal örgütlenmeye yönelecek bir siyasal harekete dönüşmesine engel oluyor. Lenin’in önemi, tam da burada. Halkların hapishanesi olduğu oranda çokkültürlü bir işçi sınıfının önce Çarlığı ve hemen ardından burjuva egemenliğini devirdiği Rusya’da işçi sınıfının tüm ezilenlerin mücadelesini birleştiren; mücadele eden kadın ve erkek işçilerin en aktif, en mücadeleci, en ileri kesimleri arasında politik birliği sağlayan kitlesel bir devrimci partinin varlığı, antikapitalist öfkenin zafer kazanan bir özgürlük mücadelesinin platformu haline dönüşmesini sağladı.

Leninizmin modasının geçtiğini düşünenler, kapitalizmin, işçi sınıfının, kendiliğinden ayaklanmalar, sosyal patlamalar ve isyanların, kapitalizmin krizlerinin, savaşların, kapitalist devletin ve daha da önemlisi kitlesel mücadeleler içinde kıran kırana cereyan eden farklı politik eğilimlerin mücadelesinin modasının geçmiş olduğunu iddia ediyorlar. Ama yeni diye önerdikleri Yunanistan’da Syriza, İspanya’da otonomculuk, Türkiye ve Gezi direnişi sırasındaki eklektik birliktelikler vs. yeni sayılmaz. Leninizme bugün, dünden daha fazla ihtiyaç duyulmasının nedeni, yeni diye sürülen teorilerin ve

örgütlenme önerilerinin, devlet iktidarı sorununun ya etrafından dolanmaları ya da bu sorunu çözmenin yolunun parlamenter hamleler olduğunu düşünmeleri.

Leninizm ise, tüm ezilenlerle birlikte işçi sınıfının demokratik öz yönetim organlarıyla kapitalist devlet iktidarını dağıtmasının ve bu devrimin sürekli kılınmasının geleneğidir. Gezegenin toptan yok oluşunu engellemek için bu geleneğin, mücadele eden milyonların eyleminde yeniden kök salmasını sağlamaktan başka yolumuz yok.

Bienal'in ardından

Meltem Oral

13. İSTANBUL BİENALİ'NİN küratör tarafından belirlenen kavramsal çerçevesi; akademik çevrelerce de yıllardır iştahla irdelenen “kamusal alan, siyasal forum olarak kamusal alan” gündemini yeniden tartışmaya açtı. Bienal üzerine yapılacak her yorum değişik faktörleri barındırmak zorunda. Hem belirlenen kavramsal çerçevesinin politik muhtevası hem bu çerçevenin bilhassa İstanbul’da taşıdığı anlam, bu anlamın Gezi direnişi sonrası katmerlenmesi, hem Bienal’in sponsorluk ilişkileri hem de söz konusu sponsorların tam da Bienal’in tartışmaya açtığı kamusal alanların özelleştirilmesinde rol oynayan şirketler olması gibi faktörler yorumda bulunurken hesaba katılmalı.

Bienal genel hatlarıyla, son yıllarda kentsel dönüşümden, soylulaştırmadan, kamusal alana yönelik saldırılardan muzdarip dünyanın farklı yerlerinden sanatçıların bu çerçevede, sanatsal olanla eyleme dair olan arasındaki sınırları kimi zaman

aşan ya da zaten böylesi bir sınırın olmadığını düşündürten işlerinin yer aldığı, yer almasına çalışıldığı bir sergi olmuş. Ancak Bienal’deki birçok iş güncel sanatın “anlaşılabilirlik” tartışmalarını alevlendiriyor. Sıkı ve düzenli bir güncel sanat takipçisi değilseniz ya da işlerin kavramsal arka planının aktarıldığı sergi kataloğunu hatmetmediyseniz çalışmaların size verdiği “haz” ve düşündürdükleri sınırlı kalıyor. Kavramsal çerçeve Gezi direnişinden çok önce belirlenmiş olsa da ve bu çerçeve direnişin ortaya koyduğu sorunlara denk düşse de; Bienal’in bütününde Gezi’nin ardından yoğun politik vurguya sahip olunmazsa toplumsal muhalefet tarafından tepkiyle karşılanacağı korkusu hissediliyor. Bu durum üretilen işlerin kıymetini gölgeleyen bir yapaylık etkisi yaratıyor. Tam da bu yapaylık, Bienal’e dair bugüne kadar yapılan eleştirilerde üretilen işlerden veya sanatçılardan ziyade küratörün—hatta fazlasıyla kişiselleştirilmiş bir şekilde—merkeze alınmasına kapı açıyor.

Sanat ve sermaye tartışması ortaya konmadan Bienal değerlendirmesi yapmak mümkün değil. Ama bu ortaya koyuştan daha fazlasına ihtiyaç var.

Yaşadığımız toplum doğası gereği yapısal çelişkilerle dolu. Kapitalizmin yapısal çelişkilerini gündelik hayattaki birçok pratikten görebiliriz. Sanat da bu çelişkilerden muaf bir alan değil. 13. İstanbul

Bienali'ne dair yapılan birçok eleştiri bu çelişkileri ortaya koyan ve çözüm arayan, öneren analizler yerine kuru bir sistem eleştirisinden, "masa masadır" demekten öteye gidemiyor. İstanbul Bienallerinin ve birçok güncel sanat etkinliğinin, kentin "markalaşmasında", küresel sermaye tarafından bir yatırım alanı haline gelmesinde yani "sıradanların" kamusal alanlardan süpürülüp yerlerini çok uluslu şirketlerin doldurmasında kısaca İstanbul'un soyulaştırılmasında büyük bir rolünün olduğu aşikar. Güncel sanat büyük sermayenin hegemonyası için bir araç olarak kullanılıyor. 2006'da Bienal'le on yıllık sponsorluk anlaşması yapan Türkiye'nin en büyük holdinglerinden Koç için sanat; inşaat ve savunma sanayi gibi bir yatırım alanı. Koç'un sponsor olduğu sanat etkinliğinde kentsel dönüşümü veya silahlanmayı teşhir eden politik bir işin sergilenmesi salt Bienal'e özgü bir çelişki değil. Otuz yıldır tüm dünyada uygulanan neoliberal politikaların temel mantığına aşina'yız. Üstelik bu politikalar her yerde "özgürlük, demokrasi, çokkültürlülük, çoğulculuk" gibi kavramların tedavüle sokulmasıyla uygulanıyor. Yani kaba bir tabirle neoliberalizm "Kayserili gibi anamızı boyayıp babama geri satıyor."

Sanat ve sermaye tartışması ortaya konmadan bir Bienal değerlendirmesi yapmak mümkün değil. Ama artık bu ortaya koyuştan daha fazlasına ihtiyaç var zira Bienal'e yönelik eleştiriler de şikayet ettikleri "kendini tekrarlama" durumundan kaçamıyor.¹ Eleştirilerdeki temel sorun ya küratörün başarısızlığı ve kişiliğine ya da Bienal'in ne kadar anlaşılabilir oluşuna odaklanması değil. Bienal'i sadece "beyaz küpü" ve ardındaki kurumları hesaba katarak analiz ediyor olmaları. En temel öznenin, sanatçıların yer almadığı Bienal eleştirisi güncel sanatın sorunlarına çözüm üretmekten uzak oluyor. Burada mühim olan, sanatçıların üretimlerinin değerlendirilmesinin dışında sponsorluk ilişkilerini bilerek ve buna rağmen Bienal'i

bir alan olarak gören sanatçıların ürettiği işlerle, işlerin sergilendiği mecra arasındaki çelişkiden doğan sıkışmışlıklarının ortaya konması. Ayrıca bu alanlarda yer al(a)mayan sanatçıların görünürlüğünün, koşullarının bu tartışmaya dahil edilmesi. Bu sıkışmışlığı merkeze alarak başlatılan bir tartışma, güncel sanat ve sermaye ilişkisi sorununu sadece Bienallerde gündeme gelen ve yine Bienal kurumları tarafından çözülmesi beklenen bir sorun olmaktan çıkaracaktır.

Güncel sanatın sorunlarını ayyuka çıkaran ve bu sorunların kökten değişiminin sağlanacağı tek alan Bienal değil. Neoliberalizmin yaşamın bütün alanlarına sirayet eden bütünlüklü politikalarından sanat da muzdarip. "Sanat neoliberal politikalar için araç olarak kullanılıyor" deyip, sürecin maşası olarak görüp geçmek mümkün değil. Çünkü o araç haline getirilen "sanat" soyut, kurumlardan ibaret bir alan değil. Aksine çoğu zaman icracılarını neoliberal politikaların faili değil mağduru kılan bir alan. Ancak neoliberal dönüşüm sürecinin içinde olmaya mecbur bırakılan sanatçıların temsili olabilecek mesleki örgütlenmelerin yokluğu veya varolanların etkisizliği maalesef bu sürecin sanatçıları cephesinden sessiz ve sanki onaylanıyormuşçasına ilerlemesine neden oluyor. Özel üniversitelerin sanat bölümlerinin arttığı ve rekabetin kızıştığı, sosyal güvencenin, emekliliğin olmadığı, enstalasyon gibi farklı sanat pratiklerinin Kültür Bakanlığı'na tanımlanmadığı, İKSV'nin hegemonyasının onu adeta kültür bakanlığı yerine çalışan bir kurum haline getirdiği ve sanata dair neredeyse bir tekel konumunda olduğu, etkinliklerde yarı zamanlı çalışanların esnek, belirsiz ve mobbinge dolu çalışma koşullarında, inşaat firmalarının sanata ayırdıkları milyon dolarlık bütçeleri teşhir etmekten fazlasını yapacak verilerimiz var.

Banka'ya ait bir özel galeride protesto gerçekleştirmek elbette anlamlı. Ancak sermayenin yaşam

alanlarımıza dönük tahakkümünü tersine çevirecek "kalıcı" bir hamle için mesela sanat alanında "örgütlenmeyi" tekrar ele almak da anlamlı bir çaba ya da sanatı "ortak yaşamı örgütlemek ve biçimlendirmek" için kullanmak.² Toplumsal muhalefetin yükseldiği zamanlarda, o güne kadar aşılabilir görünen birçok soruna dair yeni imkanlar doğar. Buna en yakınımızdaki örnek Gezi direnişinin sadece kent hakkını toplumsal mücadelelerin önemli bir başlığı haline getirmiş olması değil aynı zamanda mesela özel sektör çalışanlarının örgütlenmesine dair yeni imkan ve olanakları ortaya çıkarmış olması. Bu alandaki örgütlülük ihtimalini kendine daha güvenli bir tartışma haline getirmiş olması. Sanat "camiasında" da sınıfsal çelişkilerin, üretim süreçlerinin, emek mücadelesinin yer aldığı görülmeli. Son dönemde birçok sanat girişiminin "kâr amacı gütmeyen kurum" söylemi şirketlerin reklam, pazarlama gayelerini karşılarken aynı söylemin sanatçılara ödeme yapmamanın ve emeği görünmez kılmanın gerekçesi olarak kullanılması; teşhirle yetinmeyip "emeğe" sahip çıkmak gerektiğini gösteren örneklerden biri.

Son olarak bu tartışma genellikle, sanatçılara atfedilen "kutsallık" ve etik beklentisiyle el ele gidiyor. "Herkes her şey olur ama sanatçı olamaz" şiarıyla yetiştirilmiş olmanın mı bilemiyorum. Ama sanatçıların hiçbirimizin idrak edemeyeceği ayrı bir boyutta yaşadığını ve bu durumun doğası gereği biz faniler gibi basit dertleri olmadığını satır aralarında anlatanlar atfettikleri kutsallığın sınıfsal ilişkileri silikleştirdiğini görmüyorlar. Ne sanat toplumun çelişkilerinden arınmış, bağımsız bir fanus ne de sanatçıların üretim ilişkilerinin dışında özgürleşmiş bireyler.

Notlar:

- 1 Ali Artun, "Anne ben hiyar mıyım?", <http://www.e-skop.com/skopbulten/anne-ben-hiyar-miyim/1510>
- 2 İMECE- Toplumun Şehircilik Hareketleri, "İmkansızın Kapısı", Bir+Bir, sayı 25, Eylül-Ekim 2013

Türcülüğe karşı mücadele

Berk Efe Altınal

HAYVANLAR ÜZERİNDE kurulan tahakkümün düşünsel altyapısı türcülüktür. Türcülük, insan menfaatlerinin diğer hayvan menfaatlerinin üzerinde ve öncelikli olduğuna dair bir ideolojidir. Bu ideoloji insanın diğer hayvanlarla kurduğu ilişkide belirleyici konumdadır.

Bu açıdan türcülük, diğer ayrımcı ideolojilerden farklı değildir. Bir ırkçı beyaz için, beyaz insanların menfaatleri diğer “ırklardan” insanların menfaatlerinden önce gelir. Bu demektir ki eğer beyazlar daha fazla refah içinde yaşayabileceklerse, siyahların köleleştirilmesi ya da haklarının gasp edilmesi kabul edilebilir bir durumdur. Bir ırkçıya “peki ama ya beyazlar da köleleştirilirse” dediğinizde bu durumun yanlış olacağını söyleyecektir. Bir beyazın köle olması yanlıştır, ancak beyazların menfaatleri bunu gerektiriyorsa siyahların köle olması kabul edilebilirdir. ırkçı beyazın bu görüşü, psikolojik bir rahatsızlığa ya da siyahlarla empati kuramıyor oluşuna vs. dayanmaz, beyazların üstün ırk olduğu, daha yüksek bir akla sahip olduğu vs. gibi rasyonel olduğuna inandığı bir dizi argümana dayanır.

Bir yandan da türcülük diğer ayrımcılık türlerinden farklıdır. Çoğumuz diğer hiçbir ayrımcılık türüne türcülükte olduğu kadar aktif olarak dahil değiliz. Pek çoğumuz, şurada ve burada heteronormatifiğe ya da Ermeni Soykırımına karşı olduğumuzu söyleyerek, yazarak ya da imza kampanyalarına imza vererek bir şeyler yapıyor hissedebiliriz. Eşcinsel düşmanı veya ırkçı olmayan birisi olmak için dilimizden belli ifadeleri çıkarmanın yeterli olduğunu ya da bu düşünceleri savunan birileriyle tartışmanın yeterli olacağı inancını taşıyoruz. Bu büyük ihtimalle de doğrudur çünkü çoğunluğumuz

(ki bu meseleyi kafasına takacak hemen hepimiz) bu ayrımcılık biçimlerinde aktif olarak yer almıyoruz, evimizde çalışan siyah köleler yok, eşcinselleri öldürmüyoruz vs.

Ama türcülük böyle değil, türcülüğe basit bir şekilde “ben türcülüğe karşıyım” diyerek, imza kampanyalarına imza vererek, protesto gösterilerine katılarak ancak hayvan sömürüsüne aktif olarak dahil olmaya devam ederek karşı çıkamayız. Burada tercih çok nettir, ya hayvanların sistematik olarak sömürüldüğü bir sistemin parçası olmak ya da vegan olmak.

Veganlık, bir fikir değil türcülük karşıtlığının pratiğe dökülmüş halidir, bu açıdan veganizm ifadesi hatalı bir ifadedir. Vegan olmak, hayvan sömürüsünü hayatlarımızdan çıkarma pratiğidir. Bu sebeple hayvansal et, hayvansal süt, yumurta, bal gibi yiyecekleri tüketmeyiz; yün, kürk, deri, ipek gibi malzemelerden yapılan giysileri satın almayız; hayvanlar üzerinde deney yapılarak üretilen ürünleri boykot ederiz ve hayvanların eğlence malzemesi haline getirildiği sirk, yunus parkı, hayvanat bahçesi gibi yerleri protesto ederiz.

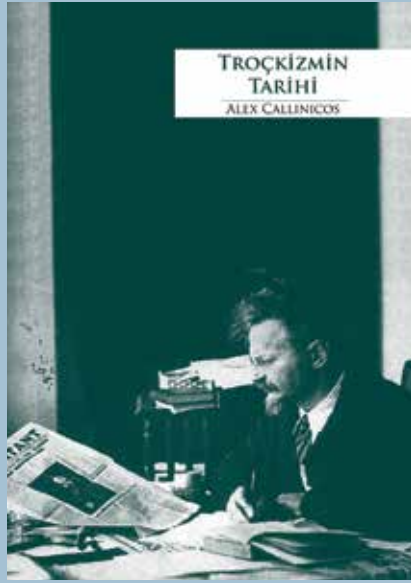
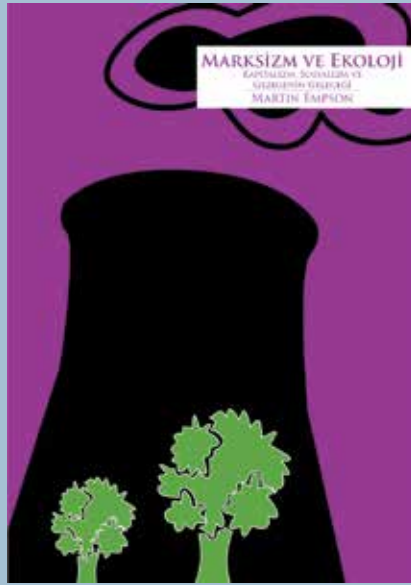
Vejetaryenlik, hayvansal etin diğer bütün hayvan sömürüsü biçimlerinden farklı olduğuna dair hatalı bir düşüncedir. Vejetaryenler, genellikle hayvan sömürüsüne karşıdır ancak hayvansal et yememenin yeterli olduğunu düşünürler, oysa hayvan sömürüsü bir bütün olarak karşı durulması gereken bir mevzudur. Hayvansal süt, hayvansal etten daha masum değildir. Hayvan refahçılığı ise, sorunun endüstriyel koşullar ya da kötü üretim tarzları olduğuna dair hatalı düşüncedir. Sorun endüstri ya da kötü şartlar değil, herhangi bir şart altında hayvanların sömürülüyor olmasıdır. Köleliğe,

köleler için daha iyi şartlar isteyerek karşı çıkamayacağımız gibi hayvanlar için daha geniş kafesler talep ederek sömürüyü engelleyemeyiz. Unutmayalım ki, geçmişe dair çizilen pastoral resimler içinde bugünün endüstrisinin potansiyellerini taşıyordu. Hayvan refahı, sömürüden rahatsız olanları sistemin içinde tutmak için uydurulmuş devasa bir yalandır.

BİTKİLERİN CANI YOK MU?

Böyle bir yazı yazdığımda bu sorunun gelmesi kaçınılmaz, siz sormadan ben söyleyeyim. Veganlık, hissedebilir canlıların özgürlüğünü savunur. Bitkiler, hayvanlardan farklı olarak acıyı hissedebilecekleri sinir sistemlerine sahip değildir. Bir bitki hissedemediği için menfaatlere de sahip değildir. Bu, bitkilere ve ağaçlara yıkıcı bir şekilde yaklaşabileceğimiz anlamına gelmez.

Öte yandan bu konuda ikna olmayan ve bitkilere karşı da etik sorumluluklarımız olduğunu düşünenler için frutaryen olmak bir seçenektir. Frutaryenler, bitkinin kendisine zarar vermeden toplanabilen meyveleri, sebzeleri, tohumları ve baklagilleri tüketebilirler. Hangi bitkisel ürünü tüketeceklerine karar verirken kriter, bitkinin öldürülmemiş olmasıdır.

Broşürlemizi *Sosyalist İşçi* satıcılarından alabilirsiniz.

sosyalist işçi
DEVRİMCİ ANTİKAPİTALİST AYLIK DERGİ

Abone olmak istiyorum!

TARİH:

☐ 6 aylık ☐ 1 yıllık

İSİM:

İL: İLÇE:

ADRES:

TEL:

E-POSTA:

Z Yayıncılık ve Tanıtım Hizmetleri Ltd. Şti.

Sorumlu Yazışları Müdürü: Meltem Oral

Adres: Serasker Cad. No: 88-90 Nergiz Apt. Kat: 3

Baskı: Akademi Matbaacılık: Davutpaşa Cad. Güven Sanayi Sitesi, C Blok, No: 230 Topkapı-İstanbul

Tel: 0212 493 24 67-68-69

Yerel süreli yayın, ayda bir yayınlanır • www.sosyalisticsi.org

2013'ten 2015'e: Özgürlükçü sol alternatifi yaratalım	2
Seçimler ve sosyalistler Doğan Tarkan	3
Yerel seçimler ve örgütlenme Kerem Kabadayı	7
Cumhuriyet'i korumak ve demokrasi Roni Margulies	8
Siyasal İslam: İşçi sınıfını kazanmak için anlamak Onur Devrim Üçbaş	10
Hrant için adalet için Meltem Oral	13
Çözüm için mücadele zamanı Volkan Akyıldırım	14
Türkiye işçi sınıfının kısa tarihçesi Mehmet Eren	16
Avrupa'da kriz, seçimler ve sol Erkin Erdoğan	20
Küresel direnişin son halkası: Brezilya Begüm Zorlu	22
Yüzde yüz kullanım: Türkiye'nin su politikası Akgün İlhan	24
100. yılında Ermeni Soykırımı: Cengiz Alğan'la Röportaj Röportaj: Ayşe Demirbilek	28
Milli burjuvazi: Soykırımla beslenen saksı organizması Atilla Dirim	31
10 Soruda Ermeni Soykırımı Cengiz Alğan	33
Lenin, özgürlük ve örgütlenme Şenol Karakaş	37
Bienal'in ardından Meltem Oral	40
Türcülüğe karşı mücadele Berk Efe Altınal	42